

ENLIGHTENMENT * XALQ ZIYOLILARI GAZETASI *

GAZETASI

1931-yildan chiqa boshlagan

2003-yil 28-iyun, shanba

№ 52 (7557)

ДИЛ ФУРУРДАНДИ, МАСЪУЛИЯТ ЭСА ЯНАДА ОРТАДИ

Осмони мусаффо юртнинг ҳар бир куни байрам. Зеро, юрти тинч халқа байрамлар ярашади. Мана шундай байрамлардан бирни куни кечга пойтахти миздаги Faifur Fulom номидаги маданият ва истироҳат боғига бўлиб ўтди. Маълумки, 1906 йил 27 июня мамлакатимизда "Тараққий" номи билан чоп этилган илк газета нашрдан чиққани боис бу кун мустақил юртимизда ҳар йили Матбуот ва оммавий ахборот вositalari ходимлари куни сифатида кенг нишонланади. Айни шу тантана боис эрта тонгдан боққа ташриф буоргандар дарвозадан кириши билан шу нарсанинг гувоҳи бўлиши: янги номдаги боғ янгича тусда байрамона безаклар билан зиннатланган эди. Байрам бошланишидан анча илгари боққа ташриф буоргандар эса асосий тантаналар бошлангунча зерикаб қолишмади. Чунки ўтган йиллардагидан фарқ-

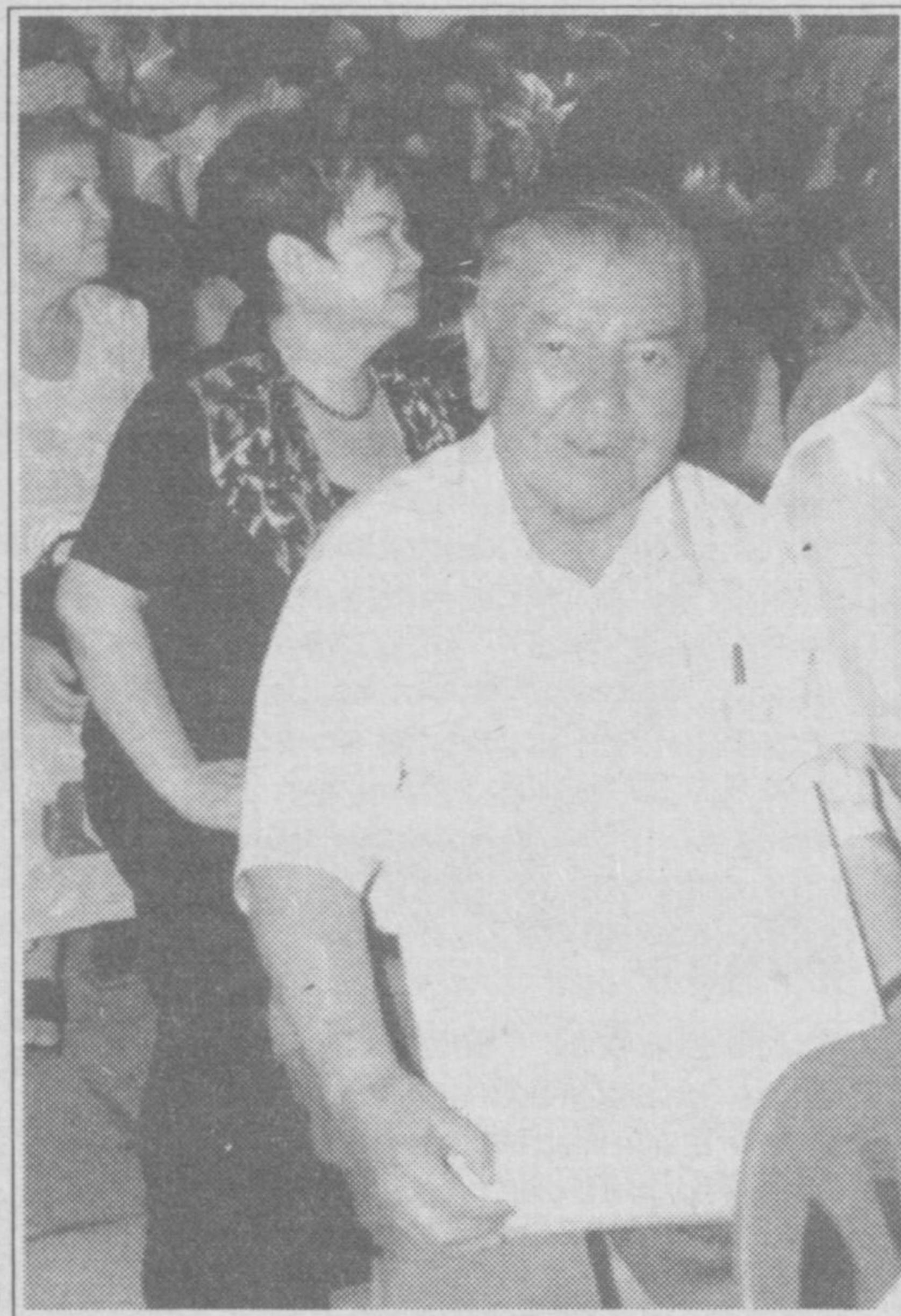
етиладиган нашрлар кўргазмалари боққа йигилганларни бефарқ колдири мади. Ниҳоят, белгиланган фурсадта боғ марказидаги тантаналар ўқизиладиган майдондана байрамнинг асосий қисми бошланди. Дастрлаб Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Хайдиддин Султонов йигилганларга Президент Ислом Каримовнинг матбуот ва оммавий ахборот вositalari ходимларига яратилган кенг имкониятлардан фойдаланишида журналистларга янада фаоллик тилади. Шунингдек, Президентнинг эсдалиқ совфаси билан тақдирланган «Ma'rifat» газетаси бўлим муҳаррири Хулкар Тўйманова ҳам сўзга чиқди ва матбуот ва оммавий ахборот vositalari ходимларига бўлган бундай эътибор ҳамда эътироф уларга янада масъулият юкланиши билдири. У ўз навбатида юртимиз равнақида мамлакатимиз раҳбарининг ОАВ ходимларига йўллаган табригида таъидланганнидек, журналистларнинг янада фидоийлик кўрсатishi ҳам муҳим аҳамият касб этиши хусусида тўхтади.

Яна бир муҳим вазифа—дунёдаги замонавий ахборот технологиялари билан бирга, юксак профессионал маҳоратни эгаллаш, етук мутахассислар, таҳлилчи ва шархловчиларни, муҳтасар айтганда, ўз касбнинг ҳақиқий устаси бўлган журналистларни тайёрлашдан иборат, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Миллий матбуотимиз биз ўзимиз орзу қилаётган халқаро талаблар даражасига кўтариш учун яна нима етишимаятти? Мен, бунинг учун факат тажриба, тажриба бўлгандга ҳам, илфор, замонавий мезонларга мос келадиган тажриба керак, деган бўлур эдим".

Сўнгра X.Султонов мамлакатимиз матбуотига ўзининг хиссаларини кўшиб келаётган бир гурӯх журналистларга давлатимиз раҳбари номидан эсдалиқ совгаларини топширди. Кўп йиллар ўзМУ журналистика факультети декани вазифасида ишлаб, бугун-

ни ҳам спорт тарбиботчилари деб биламан. Бу борада, айниқса, «Ассалом, Ўзбекистон!» ахборот-музикий дасту-



Юртбошимиз номидан эсдалиқ совфасини олган миллий матбуотимиз ривожига ўзининг узоқ йиллик меҳнати билан хисса кўшган кекса журналистлар орасида фидоий ҳамкарабимиз Олимжон Ҳакимов ҳам бор

ри муҳаррири Фахриддин Самадовнинг «Умид ниҳоллари» спорт мусобакалари жараёнини ёритишдаги фоалийгини aloҳида эътироф этмоқчиман. Улар ва умуман, мамлакатимиздаги барча оммавий ахборот vositalari ходимларини бугунги яйём билан кутлайман.

Байрам тантаналари давомида журналистларнинг тақдирланиш жараёнини ҳавас билан кузатиб турган ўкувчиларнинг ҳам фикрини билишни истадик. Пойтахтимизнинг Чилонзор туманидаги 217-мактабнинг 9-синф ўкувчиси Дониёр Сайдов ва Юнусобод туманидаги 51-мактабнинг 6-синф ўкувчиси Мунира Асрорвалар ўз оиласидан журналистлар борлиги ва бугун бу байрам тантаналарида тақдирланаётган журналистларни кўриб, ўзларида ҳам бу қасбга нисбатан бўлган қизиқишини янада ортганини айтишиди.

(Давоми 2-бетда)

N.To'rayevning gollandiyalik hamkasblari bilan hamkorlikda yaratgan «Atom zarrachalarining qattiq jismlar sirtida to'qnashuv» mavzuidagi kitobi ilmiy jamoatchilik tomonidan yuksak baholangan:

KOMISSIYA YIG'ILISHI

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasida Vazirlar Mahkamasi huzuridagi voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha komissiyaning navbatdagi yig'ilishi bo'lib o'tdi. Yig'ilishda Qoraqalpog'iston Respublikasi, Buxoro va Xorazm viloyatlarida iqtidorli o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash, voyaga yetmaganlar orasida huquqbazarlik va jinoyatchilikning oldini olishga qaratilgan ishlarning avholiga oid masalalar muhokama etildi.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

ИХОДКОР ЁЗИШДАН
ТЎХТАМАСЛИГИ
КЕРАК

5-бет

ФАОЛ МУАЛЛИМ -
МУАЛЛИФИМИЗ

6-бет

ТИЛИМИЗДАГИ
ЎЗГАРИШЛАР

у журналистларни
ҳам қизиқтири-
майдими?

7-бет

ОЛИМПИАДА -
БИЛИМ ВА
ТАФАККУР МЕЗОНИ

11-бет

АЛКИМЁГАР

роман

12-бет

МИЛЛИЙ
ЎЙИНЛАР ВА
СОҒЛОМ ТУРМУШ

13-бет

БОЛАГА ОТА
ТАРБИЯСИ КЕРАК

13-бет

ИЛМ ЧАШМАСИДАН
ЗИЛОЛ СУВ ИЧИБ...

14-бет

ТИЛ ҚАНДАЙ
ЮКСАЛАДИ?

15-бет

"ИБН СИНО"
КРОССВОРДИ

16-бет



Таҳририятимиз бўлим муҳаррири X.Тўйманова давлатимиз раҳбарининг эсдалиқ совфасига мушарраф бўлди

ли равища бу йилги тантаналар бошланиши олдидан журналистлар ва бошқа меҳмонлар ўзига хос кўргазмаларнинг гувоҳи бўлдилар. Айниқса, Халқ таълими вазирлиги муассислигига чоп

O'ZBEK OLIMI «XXI ASRNING BUYUK KISHILARI» RO'YXATIDA

Buyuk Britaniyadagi Kembrij Xalqaro biografiya markazi tomonidan chop etilgan «XXI asrning buyuk kishilari» kitobidan o'zbek olimi, akademik Nazar To'rayevning nomi ham o'r'in oldi.

Mazkur kitobga dunyo bo'yicha ikki ming nafr taniqli olim, fan, jamoat va davlat arboblari kiritilgan. Shular safida atom fizikasi sohasida ko'p yillar davomida ilmiy izlanish olib borgan N.To'rayevning ham borligi olimning ilm-fan rivoji yo'lida ulkan xizmatlari jahon miyosida e'tirof etilayotganidan dalolatdir.

Uch yuzga yaqin ilmiy risola va monografiyalar muallifi



va Xorazm viloyatlarida iqtidorli o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash, voyaga yetmaganlar orasida huquqbazarlik va jinoyatchilikning oldini olishga qaratilgan ishlarning avholiga oid masalalar muhokama etildi.

**OLIY MAJLISDA**

Oliy Majlis Matbuot va axborot qo'mitasining joriy yil Nazorat-tahlil faoliyatini yuzasidan yig'ilishi bo'lib o'tdi. Uni qo'mita raisi O'tkir Hoshimov boshgardi.

Yig'ilishda O'zbekiston Respublikasining «Reklama to'g'risida»gi va «Noshirlik faoliyatni to'g'risida»gi qonunlarining Qoraqalpoq'ston Respublikasidagi ijrosiga oid masala muhokama qilindi.

JARQO'RG'ON MARRADA

Jarqo'rg'on tumani g'allakorlari 22 ming 188 tonnalik xirmon uyib, davlatga don topshirish shartnomarejasini muvaffaqiyatliddaladi. Hosildorlik o'rtacha 43 tsentnerga yetdi. Mehnat g'alabasiga «Oqqa'rg'on», «Sharq yulduzi», «Oqtetera», N.Boymurodov va Navoiy nomidagi shirkat xo'jaliklari katta hissa qo'shdilar.

«TOSHKENT XALQARO RADIOSI» INTERNETDA

Endilikda «Toshkent xalqaro radiosining materiallari bilan Internet orqali tanishish ham mumkin. O'zbekiston teleradiokampa niyasining tarkibiy bo'linmasi hisoblangan ushbu radiostantsiya Internet tarmog'ida o'z veb-sahifasini (WWW.ino.uzpak.uz/) ochdi.

«Toshkent xalqaro radiosining materiallari bilan Internet orqali tanishish ham mumkin. O'zbekistonning bugungi kuni, tarixi, me'moriy yodgorliklari, san'ati haqida hikoya qiluvchilarni ham bahramand bo'lishi mumkin.

ЭДИТОР

Куни кеча халқ taъlimi вазирлигида 27 iyun — Matbuot va ommaviiy axborot vositalari hodimlari kuni munosabati bilan журналистларни тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Маросимни Ўзбекистон Республикаси Халқ taъlimi вазiri Р.Жўраев кириш сўзи билан очиб, қуйидаги журналистлар:

Аҳмад Аъзам — Ўзбеки-



Анатолий Цой — «Мактаб ва ҳаёт» журнали масъул котиби «Ўзбекистон Республикаси халқ taъlimi аълочиси» нишони билан тақдирланди

стон телеканали бош дирекtori;

Раупжон Расулов — Ўзбекистон телевидениеси «Маърифат» studiyasi катта муҳарriri;

Нурлан Усмонов — «Маърифат» газетаси бўlim muҳarriri;

Анатолий Цой — «Макtab ва ҳаёт» журнали масъул котиби, «Ўзбекистон Республикаси халқ taъlimi аълочиси» нишони билан, Миртўлоб Миркамолов — Ўзбекистон телевиденияси «Болалар» studiyasi режиссёri;

Ҳасанбой Сатторов — Ўзбекистон телевиденияси «Ассалом, Ўзбекистон» дастuri muҳarriri;

Шерзод Аҳматов —



Зухра Шокирова — «Бошлангич taъlim» журнали бош муҳарriri

Халқ taъlimi вазirligining Fakhriй ёrligi bilan tақdирланdi

«Ma'rifat» газетаси muҳbirasi;

Феруза Маҳмудова — «Халқ taъlimi» журнали адабий ходimi;

Хулкар Содикова — «Ўзбекистон миллий axborot agentligi re-porteri;

Михли Сафаров — «Халқ сўзи» газетаси bўlim muҳarriri;

Зухра Шокирова — «Boşlanfich taъlim» журнали бош muҳarriri эса Халқ taъlimi вазirligining Fakhriй ёrlifi bilan tақdирланlangligini



Нурлан Усмонов — «Ma'rifat» gazetasini bўlim muҳarriri «Ўзбекистон халқ taъlimi аълочиси» niшoni bilan tақdирlanди

айтиб, niшon va Fakhriй ёrliliklarini ўз эгалariга топшириди.

Ш.МИРЗАХОНОВ

Ўтган асрнинг 80-йиллари бошида matbuot xəetiqa янги нашр shiddat bilan kiriб keldi. Ўсиб kelaётgan ёш avlodning ijodiy iшlariга aсосий эътиборини қaratish maқsadi da ustoz shoirimiz Эркин Воҳидов boшchiлигida янги журнал жамоаси «Ёшлик» nomi ostida ўз faoliyatini boшlagan эди. Shundan buён oradan bir қанча ilillar ўtdi. Кечагина ўз faoliyatini boшlagan «Ёшлик» bugun ўzinинг 20 illlik юбилейini niшonladi.

Юбилейга журналning ilillar davomida mazmunli чиқи-

«ЁШЛИК» — 20 ЁШДА

шида ўз ҳиссаларини kүшgan va muҳarrirlik қilgan ёзувчи-shoirlarimiz Эркин Воҳидов, Омон Матжон, Тоҳир Малик, Faффор Хотамов, эллинг машҳur шoirlari Abdulla Oripov, Сирожиддин Сайид, Rustam Musurmon, Shukur Kurbon ҳамda boшka ijodkorlari, журналистlar va журналистишлari tаqsiplari buyordilar.

Иғinida журналning uzok illlik faoliyati, uning ёшlar ijodini ёritishdagi ўrni va aҳamияti ҳakida sўz bordi. Ёш san'atkorlarni iшtiroki ijodiy kechaga aloҳida kütarin-kiлик baҳsh etdi. FurSATdan fойдаланиб биз ҳam taхriyati mis nomidani «Ёшлик» журнали заҳmatkashlariiga kутluq aйёmingiz muborak bўlsin, dейmiz va iшlariга omadlar tilaimiz.

Гулмира ҚOBABOEVA

ДИС ФУРУРЛАНДИ, МАСЪУЛИЯТ ЭСА ЯНАДА ОРТАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

«НАВРЎЗ — БОҚИЙ БАЙРАМ» ТАНЛОВИ ГОЛИБИ

Шундан кейин Оммавiiy axborot vositalarini demokratlashтириш ва kўllab-kuvvatlash иjtimoiy-sie'siy jahgarmasi ҳамraisi Xurshid Dўstmuhammad ўтган 2002 yilda faollik kўrsatgan bir guruh журналистlарiga jahgarma mukoftolari va esdalik sovgalarini topshirdi. Ushbu bайрам «Maъrifat» газетasi taхriyati учун



«MA'RIFAT» АНЧАГИНА ЖУРНАЛИСТНИНГ «БОШНИ ҚОТИРДИ»

Bайram tantanalari давомида «Ma'rifat» газetasi sovriini учун ўtkazilgan shahmat mусобақalari ҳam keksin vазiyatlarga boy tarzda ўtди. Taхriyiat sovriini учun anчagina бош қotiришga majbur bўlgan журналистlар ўrtasidagi ushbu mусобaқa шwejtsar tizimida ўtkazildi. Poytaxtimizdagi 15-BўSM ilmiy bўlim mudiri Tўlkin Kўkonus boш ҳakamligida ўtkazilgan mусобaқada barca rakiblariidan ustunlikka erishgan shoir va journalist Nasridin Muҳammadiев boш sovriin — audio-magnitafon sohibi bўlgan bўlsa, ikkinchi ўrin — elektr choy қайнatich «Jaҳon adabiёti» журнали muҳarriri Raҳmatilla Inogomov-



ga nasib etdi. Abdulla Қodiрий nomidagi nashriyot muҳarriri Asror Mўminovga үchinchi sovriin — қimmatbaҳo dazmol tuxfa etildi.

Шунингdek, «Vatanparvar» газетasi sovriini учun ўtkazilgan стол тennisi mусobaқalariida ҳam «Ma'rifat» газетasi журналистlari faol iшtirok etishi. Xususan, gazeta masъul kотibi Fakhriddin Karimov mazkur mусobaқada ikkinchi ўrin kўlga kiritdi. Birinchi va үchinchi ўrinlар

«Sport» газетasi boш muҳarriri Xайдар Akbarov ҳamda ЎзА muҳbirasi Anvar Karimovlarga nasib etdi.

Bunday xайrlı tадбирдан четда қoliшni истамagan «Ўзбекистон овози» газетasi taхriyati ҳam журналистlari ўrtasida bilak kuchi sinovlari (Armrestling) ўtkazib, goliblarni қimmatbaҳo sovgalar bilan tақdirlardi.

Шерали NIШONOV, «Ma'rifat» muҳbirasi Burxon RIZO olgan suratlari.

Respublika «Maъnaviyat va maъrifat» markazi соҳaga daхldor muassasalarida maъnaviyat-maъrifiy tarfigi bot sifatini яхшилаш, aҳolini milliy va umuminsoniy қадriyatlarga sadоқat ruҳida tarbiyalash borasiда ibratli iшlari amalga oshirib kelmoқda. Turli жамoat korxonalari, maҳallalalar va taъlim dargoҳlariida йўлga kўyilgan «Maъnaviyat soatlatari» tадbirlari ana shu maқсадga xizmat қiladi.

Яқинда шундай tадbirlardan biri muđofaaga kўмаклашувchi «Vatanparvar» taşkiloti Marказий Kentashiда bўlib ўtди. Unda taşkilotning viloyat va tumanlar bўlimlari raҳbarlari iшtirok etdi. Tadbirda Respub-

РАҲБАР МАСЪУЛИЯТИ — ЗАРУРАТ



ҳam қuvonarli bўldiki, taхriyiat masъul kотibi Fakhriddin Karimov ҳар йили ўtkazib kelinadigan «Navrўz — boқiй bайram» tanlovida goliblikni kўlga kiritib, Ommaviiy axborot vositalarini kўllab-kuvvatlash va raғbatlanтириш jaмғarmasining birinchi mukoftoti sazovor bўldi.



лиka «Maъnaviyat va maъrifat» markazi raҳbari Қудас Aъzamov «Raҳbar masъuliyaти va maъnaviyati» mavzusida maъruza қiliб, bugungi kun raҳbar hodimlar zimmasinga zalvorli vazifalar yuclaytganligini va raҳbar maъnaviyatin shakllantirmasdan turiб ijobiy silжишga erishiб bўlmасligini aloҳida tаъkidladi. Shuningdek, markaz bўlim mudiri Shamsiddin Juماevning «Davlatimiz ramzları — muқaddas» nomli maъruzasini ҳam yifilganlarда яхши taasssurot қoldirdi.

Шуҳрат ORIF, Respublika «Maъnaviyat va maъrifat» markazi axborot guruhu hodimi

БОШ ПЕДАГОГИК КЕНГАШЛАРИМИЗ ЮКСАК САМАРАДОРЛИК АСОСИДА ЎТСИН

Анъанавий август кенгашлари ишини ташкил этиш ва ўтказиш бўйича вазирлик тавсиялари

2002-2003 ўкув йили ҳам Ўзбекистон Республикаси «Таълим тўғрисида», «Кадрлар тайёрлаш миллӣ дастури тўғрисида»ги қонунларини бажариш йўлида мухим босқич сифатида таълимимиз тарихидан ўрин олди.

Эндилиқда Республика таълимни бошқарув органлари муассасалари ва педагоглари 2002-2003 ўкув йилида ўз олдиларига қўйган мақсад ва вазифаларни рўёбга чиқариш йўлида қилинган меҳнат ва изланишлар, эршилган ютуқлар, йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар, уларнинг келиб чиқиш сабабларини таҳлил қўйган ҳолда ўз фаолиятларига якун ясад, шу асосдан ўкув йилига тайёргарлик ишларни бошлаб юбордилар.

2002-2003 ўкув йили таълим муассасаларига методик хизмат кўрсатиш ишлари, таълим самарадорлиги, дарслеклар, ўкув адабиётларининг сифат ва мазмуну бирмунча яхшиланганлиги, таълимга замонавий ахборот узатиш технологияларининг тобора чукурроқ кириб борганини жадаллаштирилди.

Жумладан, вазирликнинг 2002 йил 8 июлдаги «Ўзлуксиз методик хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги 109-сонли бўйруги ҳамда у билан тасдиқланган «Ҳалқ таълими тизимида узлуксиз методик хизматни такомиллаштириш ҳаракат дастури»нинг қабул қилиниши бир неча йиллар давомида оқсоқ соҳалардан бирохи сифатида келган методик хизмат кўрсатиш фаолиятини жадаллаштириша мухим омил бўлди, таълим муассасаларига методик хизмат кўрсатиш тизими шакллантирилди.

Бўйрук талаблари асосида республиканинг деярли барча вилоятларида «Таълим марказлари» ташкил қилиниб, республиканинг ҳар бир туман (шахар) ида давлат компонентига кирувчи барча ўкув фанлари бўйича педагогик хизматларга методик хизмат кўрсатиш бўйича таянч мактаблар барпо этилди.

Улар таркибида методик хизмат кўрсатиш тизимидаги муаммоларни ҳал этиш бўйича узлуксиз тарзда ўқитувчиларга методик ёрдам бериб турдиган фан уюшмалари ташкил этилди.

Республика таълим маркази, вилоятлар халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтлари, ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ, ОЖИ кўмак жамғармаси ва бошқа халқаро, давлат ва нодавлат ташкиллар билан ҳамкорликда илгор педагогик технологияларни кўллаш бўйича мунтазам равишда семинар-тренинглар ўтилди. Ўкув йили давомида илгор ўқитувчилардан 500 дан ортиқ тренерлар тайёрланди. Услубий хизматни таъкомиллаштиришга доир 200 дан ортиқ услубий тавсия, кўлланмалар, рисола ва маколалар чоп этилди. Барча вилоятларда халқ таълими бошқармаларининг бошликлари раҳбарлигидаги услубий хизматни мувофиқлаштирувчи кенгашлар тузилди.

Наманган, Андижон, Сурхондарё, Самарқанд вилоятлари, Тошкент шахар халқ таълими бошқармалари кошида 17 тадан 23 тагача фанлар бўйича ўкув услубий кенгашлар тузилиб, фаолият кўрсаталди. Уларнинг вазифаси илфор иш тажрибаларини ўрганиш, услубий хизмат кўрсатиш самарадорлиги

ни таҳлил қилиш, дарслеклар, ўкув ва услубий кўлланмаларга доир тавсиялар ишлаб чиқиш, ўкув дастурларининг ДТСга мос тарзда бажарилишини ўрганиш ва амалий хуласалар ишлаб чиқишдан иборат.

Биргина 2002-2003 ўкув йили давомида қарийб 200 га яқин ўқитувчи ва услубчиларнинг илфор иш тажриблари ўрганилиб оммалаштирилди. Бироқ таълим муассасаларига методик хизмат кўрсатиш иши бир бўйruk ёки қарор билан изга тушадиган масала эмас. Бу тизимни узоқ ва машақатли меҳнат билангина ривожлантириш мумкин. Шу боис вазирликнинг 109-сонли бўйругида қўйилган вазифаларни бажариш бўйича қилинган ишлар бу соҳадаги фаолиятнинг бошланишиолос. Методик хизмат кўрсатишни янги ўкув йилида ҳам, кейинги йилларда ҳам изчиллик билан такомиллаштириб бориши зарур.

2002-2003 ўкув йили давомида таълим мазмунини, унинг моддий техника базасини яхшилаш бўйича жойларда амалга оширилган ижобий ишлар, йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар вазирлик томонидан ўкув йили давомида қабул қилинган қарор, бўйрук ва бошқа раҳбарлик ҳужжатларида акс эттирилиб, тегиши ўйлланмалар жойларга етказиб турилди.

Таълим муассасаларини янги — 2003-2004 ўкув йилига тайёрлаш тадбирлари педагогларнинг анъанавий август кенгашлари ва фан шўйбалари یигилишларини пухта тайёргарлик, ташкили ўюшқоқлик билан ўтказиш масаласи марказий ўринни эгаллади. Шаклланган анъанага кўра, бундай кенгашлар жойларда 20-24 август кунлари оралиғида ўтказилиб, унда йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар, муаммолар хаспўшланмай очиб ташланса, уларни бартараф этиш учун мақбул чора-тадбирлар белгиланиб, унинг ижросига кўп сонли педагоглар жамоаларининг куч ва файратлари омилкорлик билан сафарбар этилса, бутун ўкув йили давомида қилинган мухим мазмунда изчили давом этиши керак.

Хозирги ўтиш даври шароитида ҳам ота-оналарни, ҳам мактабни катта

лик байрамини нишонлаш арафасида ўтказилиши, 2003 йилнинг Президентимиз томонидан «Обод маҳалла йили» деб эълон қилиниши муносабати билан анжуманнинг ялпи یигилишларida маҳалла кенгашлари, ота-оналар жамоатчилиги ҳалқ таълими соҳасида узоқ ва самарали меҳнат қилган фидойи муаллимларнинг иштироки таъминланиши, уларга ҳурмат ва эҳтиром кўрсатилиши, имконият даражасида моддий ва маънавий рағбатлантирилиши тадбирларга кўтарилик руҳ, байрамона кайфият бағишишади.

Айтиш жоизки, ўкув йилида Кадрлар тайёрлаш миллӣ дастурининг II босқинида белгиланган вазифалар, республика ўқитувчиларининг биринчи анжумани тавсиялари, Вазирликнинг 2002 йил 8 июлдаги 109-сонли бўйругида таълим лотин графикасига асосланган ўзбек алифбосида олиб бориши зарур.

Август кенгашларининг ялпи یигилишларida, шунингдек, туман (шахар) ҳокимлиги масъул ходимлари, уларнинг таркибий тузилмалари раҳбарлари, жойларда фаолият кўрсатадиган турли давлат ва нодавлат, жамоат, ҳомий ва оталик ташкилотлари вакилларининг таълимида ташкилотлари оширилаётган ишларни таъминлаштириш бўйича қилинаётган ишлар 2003-2004 ўкув йилида ҳам янгиланган шакл ва мазмунда изчили давом этиши керак.

Хозирги ўтиш даври шароитида ҳам ота-оналарни, ҳам мактабни катта

бошланғич синфларида ўкувчилар билимни баҳолашнинг рейтинг тизимини жорий этишга киришилади. Мазкур масалалар ҳам айнуман ва фанлар бўйича шўъба یигилишларida атрофлича мухокама этилиши керак.

Ҳар ўкув йили якунидаги вазирликнинг давлат таълим стандартлари мониторинг бошқармаси томонидан таълимда стандарт таълимларининг бажарилиши таҳлил этилиб, жойларга етказиб турилади. Бу таҳлиллар ҳар бир фан шўъба یигилишларida мухокама этиб бориши зарур.

Август кенгашларининг ялпи یигилишларida, шунингдек, туман (шахар) ҳокимлиги масъул ходимлари, уларнинг таркибий тузилмалари раҳбарлари, жойларда фаолият кўрсатадиган турли давлат ва нодавлат, жамоат, ҳомий ва оталик ташкилотлари вакилларининг таълимида ташкилотлари оширилаётган ишларни таъминлаштириш бўйича ҳисоботларини тинглаш, иккичидан эса, кенгаш иштирокчиларини ўлантираётган иқтисодий, ижтимоий ва хўжалик муаммоларига даҳлдор саволларга улардан батафсил жавоблар олишларни бу муаммоларни биргаликда ҳал этиши имкониятни беради.

Кенгашларининг ялпи یигилишида туман (шахар) ҳокимларининг маъруза билан чиқишилари анъанаға айланиси қолган. Ҳоким маърузасида Президент ва ҳукumatнинг таълимга оид сиёсати, «Таълим тўғрисида»ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллӣ дастuri II босқичи вазифаларининг ижроси, туман (шахар) ҳокимларини томонидан Президент И. Каримовнинг 2001 йилда Қашқадарё вилояти таълим муассасалари аҳволи билан танишиш чоғидаги билдириг фикр ва мулоҳазалари асосида таълимнинг моддий негизини мустаҳкамлаш, уларни ўқитишнинг кўргазмали ва техник воситалари билан таъминлашни яхшилаш бўйича қабул қилинган қарорлари ва тасдиқланган истиқбол дастурларининг бажарилиши, Гре-

зидентнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккичи чақириқ тўққизинчи сессиясидаги «Ўзбекистонда демократик ўзғаришларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамоати асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари»га бағишиланган маърузасини таълим муассасаларида ўрганиш қандай амалга оширилаётганлигининг таҳлилларига алоҳида эътибор бориши керак.

Туман (шахар) ҳалқ таълими бўлимлари раҳбарларининг маърузалари мактабгача, умумий ўрта таълим ва мактабдан ташкири таълимнинг моддий негизини мустаҳкамлаш, уларни ўқитишнинг кўргазмали ва техник воситалари билан таъминлашни яхшилаш бўйича қабул қилинган қарорлари ва тасдиқланган истиқбол дастурларининг бажарилиши, Гре-

зидентнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккичи чақириқ тўққизинчи сессиясидаги «Ўзбекистонда демократик ўзғаришларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамоати асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари»га бағишиланган маърузасини таълим муассасаларида ўрганиш қандай амалга оширилаётганлигининг таҳлилларига алоҳида эътибор бориши керак.

— жойлардаги ўкувчиларни касбхунарга йўналтириш, психологияк ва педагогик ташхис марказларининг фанлиги: б ёшли болаларни 1-синфга қабул қилиш, ташхис жараёнда касаллиги аниқланган болаларни даволашни ташкил этиш, IX синф битиривчilarini таълимнинг кейинги турларига тўла жалб этиш;

— ихтисослаштирилган мактаблар,

мактаб-интернатлар, айрим фанларни чуқурлаштириб ўргатиладиган мактаблар ва синфлардаги таълим сифати ва

самарадорлигини таъминлаштиришни бориши;

— «Мактаб, оила, маҳалла» концепцияси асосида ота-оналар, маҳалла ва жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлик алоқаларни тубдан яхшилашга қаратилган ишларнинг таҳлили;

— «Мактаб, оила, маҳалла» концепцияси асосида ота-оналар, маҳалла ва жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлик алоқаларни тубдан яхшилашга қаратилган ишларнинг таҳлили;

(Давоми 4-бетда)

Mehmonxonan



— Бир пайтлар ёшлар газетасида эълон қилинган "Журналистнинг қалами оғирми ё юраги?" деган мақолангизни ўқигандар. Унда сиз журналистика соҳасининг машакқатлари ҳакида сўз юритиб, "ижодкор бирда ўзи, мингда ўзга бўлиб яшайди" дегансиз. Бу фикрни ўз ижодий фаолиятингиздан келиб чиқиб айтгансиз, шундайми?

— Аслида журналистлик касб эмас — тақдир. Ижод кишиси мана шу тақдирдан ҳам куюниб, ҳам суюниб юради. Ахир, фақат идорада, маълум вақт ичидагина бажариш мумкин бўлган касблар бор. Журналист учун эса жойнинг ҳам, вақтнинг ҳам аҳамияти йўқ. У тинимиз изланади, ёзди, шу кўйи ўзини камолга етказа боради. Биладики, қанчалик кўп изланса, ёёса, ижод машиналарини ёнгил ўтса, шунчалик кучли бўлади. Бу — журналист ҳаётининг оддий ҳақиқати. Шунингдек, у доимо одамлар орасида, кўпроқ ўзгаларнинг ташвишшу муаммолари оралиғида елиб-югуради. Ёмонликларни қоралаб, эзгуликларга бош кўшади. Мана шу жиҳатдан қараганда, бу касб нечогли оғир бўлмасин, баридар, ҳавас қилгулидир.

Журналистларни маълум соҳаларга ихтиносослаштириш ҳакида теззез гапирилмоқда. Бу хусусда сизнинг фикрингиз қандай?

— Ҳар бир журналист ижодий фаолияти давомида қайси соҳа аҳлига мойил эканини аниқлаб олади. Ҳукукий, иктисодий, маънавий-маърифий ёки ҳалкаро мавзуларда ёзидаган ҳамасларимиз анчагина. Журналист қай соҳага ихтиносослашса, ўша соҳани чуқур ўрганиди, билимини оширади, муаммоларга дуч келганда довдираш қолмайди. (Айниқса, соҳа раҳбарлари билан юзма-юз мулоқотда бу нарса янада аскотади!) Мен имча, журналист учун "коронғу" соҳанинг ўзи бўлмаслиги керак. У ҳар қандай касбдаги киши билан бемалол сұхбатга киришиши, хатто баҳсалаша олиши зарур. Ихтиносослашиш эса журналисти бошқа мавзулардан чеклаб кўймасдан, балки "кўнгли чопаётган" биргина соҳанинг билимдонаға айланисига кўмаклашса фойдалидир.

— Сиз кўп ёзасиз. Марказий нашрларнинг деярли ҳамасида мунтазам қатнашасиз. Вақтни қандай тақсимлайсиз? Ахир, аёл киши учун оила,

Газета, журнал, радио, телевидение, агентликлар... Биз уларни умумлаштириб, матбуот ва оммавий ахборот воситалари деймиз. Аслида инсониятнинг нима, қаочон, қаерда, деган саволига ҳам оммавий ахборот воситалари жавоб беради. Умуман, тўртинчи ҳокимиятнинг жамият тараққётидаги хизмати ҳам бемисл. Куни кече мамлакатимизда журналистлар ўз касбий байрамларини нишонлашди.

Қалами орқасидан эл назарига тушган журналистлардан бири Гулчехра Жамилова — "Меҳмонхона" мизда. Унинг маънавий-ахлоқий руҳдаги мақолалари эълон қилинмайдиган нашр, деярли йўқ. Меҳмонимиз қалам аҳлига хос хислатларга эга: фаол, зийрак, жонсарак, иловчан.

Нуғузли давлат унвони соҳибаси — "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист" Г. Жамилованинг мулоҳазаларидан бир шингили мухбири миз билан суҳбатда акс этган.

рўзгор, фарзандлар тарбияси билан боғлиқ бир дунё ташвишлар ҳам бор...

— Ижод кишиси ҳеч вақт ёзишдан тўхтамаслиги кеरак, деган фикрдаман. Журналист кундалик хилма-хил воқеа-ҳодисалар, турли кечинмалар ичидан яшайди. У ўзини ҳаяжонлантирган бирор воқеиликни дарров қофозга туширмас экан, вақтни ҳам, имконни ҳам бой беради

мият олдидағи биринчи бурчи ҳам шу.

— Ҳали айтганимиздек, айрим иктисодий муаммоларни ҳал этиш-чи?

— Ҳамасларим даврасида бўлсам, улар "нега журналист етарлича қадрланимайти?", "Нима учун газеталарда қалам ҳақи оз?" "Хизмат сафарлари давомида бир кунлик ҳаражатлари учун арзимас пул тўланади, масалан, Россия журналистлари (ё

ўзи ҳам дид билан кийинарди. У синфга кириши олдидан ўғил болалар шимларини чангдан тозалаб, кўйлак ёқаларини тузатишар, қизлар эса соч ва тирноқларини яна бир карра кўздан кечириб олишарди. Нимадир бўлиб шу ўқитувчимиз шаҳарга қайтиб кетадиган бўлди. Биз билан хайрлаштағанида бутун синф ийғлаганимиз эсмада. Биз бор-йўғи бир неча йил ичидан бу ўқитувчига қаттик боғланиб қолган эдик...

— Ўқувчилик йилларининг ёдга олсангиз, аввало, қайси воқеалар ҳаёлингиздан ўтади?

— Мактаб даври хотиралари мен учун ҳам қадрли, ҳам армонли. Синфкомимиз Бахтиёр тарих ўқитувчисининг дарс пайтидаги "хато"сини тўғрилагани учун қаттиқ дашном эшитгани, Гулнора исмли дугонамиз "бадий китоб олайлик, деб кутубхонага кирсак, доимо эшигига қулф бўлади, нега кутубхоначига чора кўрмайсиз?" деб мактаб директори ҳузурига киргани, Собир исмли синфдошимиз эса "мактабимизда рус тили ва чет тили муаллимлари нега ҳар ярим йилда алмашади?" деб туман газетасига ши-

"Ижодкор ёзишдан тўхтамаслиги керак"

«Сиҳат саломатлик» журнали мухбири Гулчехра Жамилова ҳамиша ана шу фикрга амал қилиб яшайди

ди. Чўғи ўчмай туриб ёзишган нарсанинг таъсири кучлироқ бўлади. Аслида ҳар бир юмушга вақт топса бўлади. Майда-чўйда ташвишларни деб юрагидаги гўзал тўйғуларни қофзда байён этолмай қолган кезларимда ўзимни анча вақт кечиролмаганман.

— Бугуннинг журналисти... У қандай бўлиши керак?

— Артур Хейлининг "Оқном хабарлари"ни ўқиганимдан сўнг кўп вақтлар шу роман таъсирида юргандим. Америка журналистларининг тадбиркорлиги, дадиллиги, касбига фидойлиги, ҳар лахзадаги сезигрлиги... Тўғри, бу осон эмас. Лекин, бизнинг ҳам худди шундай иш юритишимиз учун имкониятлар етарли-ку. Фақат, бунинг учун қонунларни пухта билишимиз, ҳар қандай вазиятда ўзимизни ҳимоя эта олишимиз зарур.

Журналист кулай имкониятни кутиб эмас, ўзи учун шароит яратиб ишласа, кўп нарсага эришади. Бугунги кунда газета учун ахборот йиғиш, репортажларни суратлар билан бойитиш, очерк ва фельетонлар ёзиш (шу иккى жанрни газетага олиб чиқиши журналистлардан бир неча ойлаб елиб-югуришини талаб этади), хизмат сафарлари ўюштиришда байзан иктисодий муаммолар кўндаланг бўлаётгани рост. Лекин муҳими, бунда эмасда. Журналист давр нафаси билан яшаб, энг оғир шароитда катта синовларга дош бериши, кўзлаган мақсадига эришиши керак. Унинг жа-

бўлмаса, оддийгина банк ёки солиқ идораси ходимлари) учун бундай ҳақ тўлаш тартиби бир неча баробарга кўп, хўш, нимага шундай?" дейиншади. Улар ҳақ, албатта. Байзан ўз ишингни шошилмасдан, пишик-пухта бажаришинг учун зарур миқдорда моддий кўмак ҳам керак. Балки бундай муаммоларни ҳал этиш хусусида ўйлаб кўрилаётгандир... Назаримда, бошқа муаммолар ҳам анчагина. Масалан, ёш журналистлар маҳоратини ошириш, катта аудиториялар сари йўллаётгандир уларнинг ёза олиш қобилиятини хисобга олиш, тажрибали журналистлар мактабини яратиб, ижодий фаолиятидаги ибратли жиҳатларни тарғиб килиш, фотожурналистика ривожига ўтиборни қартиш... Хуллас, бу масалаларнинг ҳар бири бугунги кунда ўз ечимини кутиб тургандек.

— Болалик кезларинизда ўқитувчилардан кайси бири кўпроқ меҳринизни қозонган?

— Мактабимизда фан ўқитувчилари етишмасди. Тарих муаллимимиз ўз дарсига географияним кўшиб ўтаверади. Олисроқдан "чакирилган" ўқитувчилар эса кишлоқ шароитига тоқат киломасдан бир-икки йилда жўнаб қолишарди. Ўша йилларда бизга шаҳардан математика ўқитувчиси келиб сабок берганди. Менимча, ўшанда мактабда математика фанига қизиқмаган бирорта бола қолмади ҳисоб. Жуда маданиятли киши эди, ҳар биримизни сизлаб гапирав,

коят йўллагани... Билимдон ва журъатли болалар кўп эди синфимизда. Агар ўша йиллarda уларга худди ҳозиргидек шарт-шароит ва имкониятлар бўлганида борми, балки шу синфдошларим таникли инсонлар бўлиб етишарниди... Шу учун ҳам бугунги мактаб ўқувчиси истиқлол берган имкониятлардан оқилона фойдаланиши кепак.

— Юртимизда чиқадиган газеталар фаолиятига муносабатингиз?

— Эндилиқда "газета чиқади" муҳимми ё унинг савиасини кўтариш зарурроқми?" деган савол устида йўлаб кўриш керакдай, назаримда. Тўғри, турли номдаги газеталар, журнallар кўп. Улар ўртасидаги ракобат ҳам шундай ярши. Бу ўз-ўзидан фикрлар ранг-баранглигига йўл очади. Лекин, йўлаб қоласан киши. Бугунги газетанинг шаклу шамойили, тили қандай бўлиши керак? Албатта, у турли-туман ахборотларга бой, шаклан миллий, мазмунан теран, бадий пухта, тили равон, ўқиши бўлиши лозим. Газеталаримиз эса ушбу талабларга тўла жавоб бермаётганди аён. Матбуот материалларида енгил-елпи, сиқа ва фализ гаплар кўплаб учрайди. Воеани шунчаки баён этиб қўя колиш, журналист муроҳазаси, муроҳадаси етишмаслиги эса мақола савиасини издан чиқарди. Ҳалқнинг матбуотдан тобора узоқлашиб кетаётганига ҳам шундай камчиликлар баробарида газета тилининг ўта расмий экани сабаб бўлмаётгандикин.

— Бизнинг газетамизни кузатиб бораётгандирсиз?

— Албатта. "Маърифат" — маориф ва таълим тизимидағи энг долзарб масалаларни дадил кўтариб чиқаётган жиддий нашр. Бу газета ўз йўналиши, ўзига хос бичимига эга. Мазмун доираси ҳам анча кенг. Муҳими, фикрни "чайналмасдан" очиқ айтиб олади. Балки шу учун ҳам унинг ўқувчилари сафи кенгайиб бораётгандир. Газета ижодий жамоасига бу йўлда янада матонатли бўлишларини тилаб қоламан.

— Сиз анчагина ижодий ютукларга ҳам эришдингиз. Буларнинг сабабини нималарда, деб биласиз?

— Республика хотин-кизларининг "Саодат" журналида ишлаган йилларимда устоз Зулфия яратган "мактаб"-нинг пухта сабоқларидан баҳраманд бўлдим. Сўз билан ишлай билиш, фикр айтиш масъулияти, таҳрир санъати ва тинмай изланиш мажбуриятини ўргатувчи мактаб бу. Бош муҳарриримиз Ойдин Ҳожиева "Саодат" сизни кашф қилди" дер эдилар. Балки чиндан ҳам шундайдир. Ойдин опа, Ҳалима опа... Улардан шунчалик кўп фазилатларни ўргандиким, буни ўиласам "Саодат" да ўтган йилларимдан рози бўламан. Ижодий муваффақиятларим сирини эса биргина сўз билан ифодалашим мумкин. Инсон ҳар бир ютуқка факат меҳнати билан эришади!

— Йиллар давомидаги газета ва журнallар тахламларини варақласак, сизнинг кўплаб мақолаларингизга кўзимиз тушади. Аксарияти долзарб ва муаммоли, публицистик руҳда ёзилган. Уларни китоб ҳолидаям чоп эттирганимиз?

— Публицистик мақолаларни йигиб кўйганману, лекин тўплам ҳолидаги тозига ўтади чоп эттирганимча йўқ. Аслида ижодимни шеър ёзишдан бошлаганман. Уларнинг энг сараларини йигиб китоб қилиб чиқарип нимадир. Умр ҳикматларни "Ибн Сино" нашриётида чоп эттилди. Кисса ва ҳикоялар тўпламини эса яқинда нашриётга топширдим.

— Айни вақтда нималар билан бандсиз?

— Чет элларда битта нашрда уч йилдан ошик ишлаган журналистни "бир жойда тўхтаб қолди" дейишаркан. Бу ҳазил, албатта. Кўп йиллар "Саодат" да хизмат қилдим, бугунги кунда эса Соғлини сақлаш вазириллигининг "Сиҳат-саломатлик" журналида ишлайман. Журналда иш жараёни анчайин бемалол кечади. Мен эса тезкорликни хуш кўраман. Шу учун ҳам доимо газеталар тахририяларидан ўзим учун "қидириб" юраман. Журнал юмушларидан вақт ортириб, "Соғлом авлод" газетасида ҳам ишлайман. Айтишим керак, "Сиҳат-саломатлик" журнали менга янги имкониятларни эшигини очди. Тиб имдан, тиббиётчиларнинг бой тажрибаларидан боҳабар бўлдим. Илгари мен учун қийин соҳа бўлиб туюлган шифоркорлар ҳаётига кириб бораётганди. Кейинги йилларда шу соҳанинг муаммоларини илғаб, у ҳақда ёзишга эришадиганмдан хурсандман.

— Бизнинг газетамизни кузатиб бораётгандирсиз?

— Албатта. "Маърифат" — маориф ва таълим тизимидағи энг долзарб масалаларни дадил кўтариб чиқаётган жиддий нашр. Бу газета ўз йўналиши, ўзига хос бичимига эга. Мазмун доираси ҳам анча кенг. Муҳими, фикрни "чайналмасдан" очиқ айтиб олади. Балки шу учун ҳам унинг ўқувчилари сафи кенгайиб бораётгандир. Газета ижодий жамоасига бу йўлда янада матонатли бўлишларини тилаб қоламан.

— Рахмат.
Хулкар тўйманова сұхбатлашди

ФАОЛ МУАЛЛИМ – МУАЛЛИФИМИЗ

"Ma'rifat" – халқ зиёлилари газетаси. Газетамизнинг янада ўқиши, сермазмун чиқишида мұхтарам зиёлиларимиздеги таянамис. Уларнинг фикрлари, мақолалари "Ma'rifat" саҳифаларининг салмоғини ошираётгани бизни қувонтиради. Оммавий ахборот воситалари ходимларининг касб байрами кунидеги әкілдаб үтишни жоиз деб билдік.

Бухоро вилояти, Олот туманиндағы 29-мактаб директори Орифжон Воҳидов номи ўкувчиларимизга анча таниш бўлиб қолди. Сўз санъатининг ашаддий ихломанди ва тарғиботчи бўлган ушбу муаллимнинг бир қатор тестлари ва мақолалари адабиёт ихломандаридаги яхши таассурот қолди.

Фаргона вилояти, Бешарик туманиндағы 30-мактаб ўқитувчи Азимжон Пўлатовнинг "Бугунги кун ўқитувчиси қандай бўлиши керак ёхуд эндиликда ўқучини алдаб бўлмаслиги хусусида", "Болангиз нечанчи синфда ўқиди, биласизми?..", "Синфдан ташқари ўқиш қандай ташкил этилади?", "Ўқитувчига услубий ёрдам кўрсатаялмизми?" каби таҳлилий мақолалари кўпчилик эътиборига сазовор бўлди.

Қашқадарё вилояти Миришкор (собиқ Бахористон) туманиндағы 1-мактаб директори Абдунаби Абдиев, Андикон вилояти, Асака туманиндағы 7-мактаб ўқитувчisi Абдулаҳад Ўрмонов, Термиз шаҳридан мактаб ўқитувчisi Дилбар Нормуродова ҳам фаол муаллифаримизга алтаниб бормоқда.

Яна бир гурӯҳ ҳамкорларимиз борки, улар ҳам газетонлар талаб-истак, эътиёжларига монанд, долзарб мавзудаги чиқишилари билан мунтазам иштирок этиб келишмоқда.

Ўз ПФТИ илмий ходими Юлдуз Амиржонова, ўМКХТ

E'tirof

етакчи мутахассиси Мавлуда Нишонованинг мамлакатимиз таълим тизимидағи ислоҳотлар жараёни, унинг моҳияти, тизимдаги янгиликлар хусусидаги материаллари соҳа ходимларига кўл келмоқда. Профессор Фатхиддин Насридиновнинг миллий ўйинларимиз ҳақидаги туркум мақолалари, Самарқанд вилояти "Ёшлик" кўнгилли спорт жамияти раиси ўринbosari Мамажон Аҳмединовнинг доимий хабарларини ҳам таъкидлаб үтиш жоиз.

Жаҳон болалар адабиётининг ийрик вакиллари ҳаёти ва фаолияти ҳақидаги маълумотлар, улар ижодидан намуналарни таржима қилиб, "Bolalar dunyosi" саҳифасида бериб бораётган истеъододли шоир Мирализ Аъзамнинг хизматларини алоҳида эътироф этишимиз лозим.

Шоир Баҳром Рўзимуҳаммаднинг "Bu'uk shaxslar silsilasasi" туркумидаги мақолалари, олим ва ёзувчи Фулом Карим, Маҳмуд Йўлдошев, Кутлибек Раҳимбоева, Абдухалил Мавруловнинг қатор чиқишилари ҳам муштарилар эътирофига сазовор. Адабиётшунослар Найм Каримов ва Шерали Турдиевнинг қатагон курбонлари бўлган зиёлиларимиз ҳақидаги мақолалари мунтазам ўзлон қилиб борилмоқда.

Ушбу муаллифаримизга газетамиз ривожига кўшаётган ҳиссалари учун миннатдорчилк изҳор қиласиди. Бугунги айём кунидеги уларга соғлиқ-саломатлик, қаламлари янада ўткир бўлиши тилагини билдирамиз. Сўзимиз сўнгидаги бошқа муаллим, ижодкорларни ҳам фаол ҳамкорликка чорлаймиз. Зеро, "Ma'rifat" – маърифатли, юксак маънавиятли халқ зиёлилари минбари.

Хусан НИШОНОВ,
Маънавий ва сиёсий ҳаёт янгиликлари бўлими
муҳаррири

БОБОМ БИЛАН ФАҲРЛАНАМАН

Мустақилликка қадар ОАВлар фаолиятида қулайликлар ва эркинликлар

Бувим бобом (Солих Косимов – Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби) ўз излалари жараёнида жуда кўп хизмат сафарларида бўлиб, Қозон, Самарқанд, Москва кутубхоналарида ишлаганилар, Москва кутубхонасининг корониги, захобсан хоналарида китоб ва газета тўпламлари орасидан "Тараққий" газетасини топиб олиб, бу тўпламнинг ўн еттига сонини эринмай, ҳарфма-ҳарф кўчириб келганиларини айтиб берган эдилар.

19-аср охири ва 20-аср бошлари адабиёти, тарихи, умуман шу даврга тегиши бўлган маълумотлар ҳақида ёзиш у ёқда ёзадилар: "19-аср охири ва 20-аср бошларида, 20-30-йилларда чиқадиган газет-журналлар

илмий ишларини олиб боришда катта тўсиқ бўлиб турган. Аммо бобом ўша турғунлик ийларида барча қийинчиликларга чираб, илмий ишларини давом эттиришга ахд қилганлар. Ва ўзбек тилидаги биринчи газета хисобланган "Тараққий"нинг тарихи билан жуда қизиқсанлар. "Гулистон" журналининг 1970 йил 9-10-сонларидаги "Кураш саҳифалари" номли мақола чиқкан. Мазкур мақола билан бобом 1979 йилда "Гулистон" журналилаураентлигига сазовор бўлди.

Бу ҳақда филология фанлари номзодлари С.Умиров ва F.Жаҳонгировлар "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетасининг 1990 йил 19 январ 3-сонида ёзадилар: "19-аср охири ва 20-аср бошларида, 20-30-йилларда чиқадиган газет-журналлар

тахламлари бир қанча архив материалыни ичидаги С.Косимовнинг нигоҳи тушмаган, у киши ўрганмаган, кўчирмалар олмагани йўқдир, дейилса, муболага бўлмас".

1906 йил 27 июнь – ўзбек тилида илк бор "Тараққий" газетаси чоп этилган кун бўлганлиги ва шу боис "ОАВлари ходимлари куни" сифатидаги нишонланнишига сабаб бўлганлардан бири Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, менинг бобом, Солих Косимовдир. Мен бобом билан жуда фахрланман. Шу сабабли бобом йўлини танлаб журналист

Назира ТОЛИПОВА,
Ўзбекистон давлат
жаҳон тиллари
университетининг
1-курс талабаси

устозлар берган ўғиту
сабоқлар билан бойи-
ти берадилар.

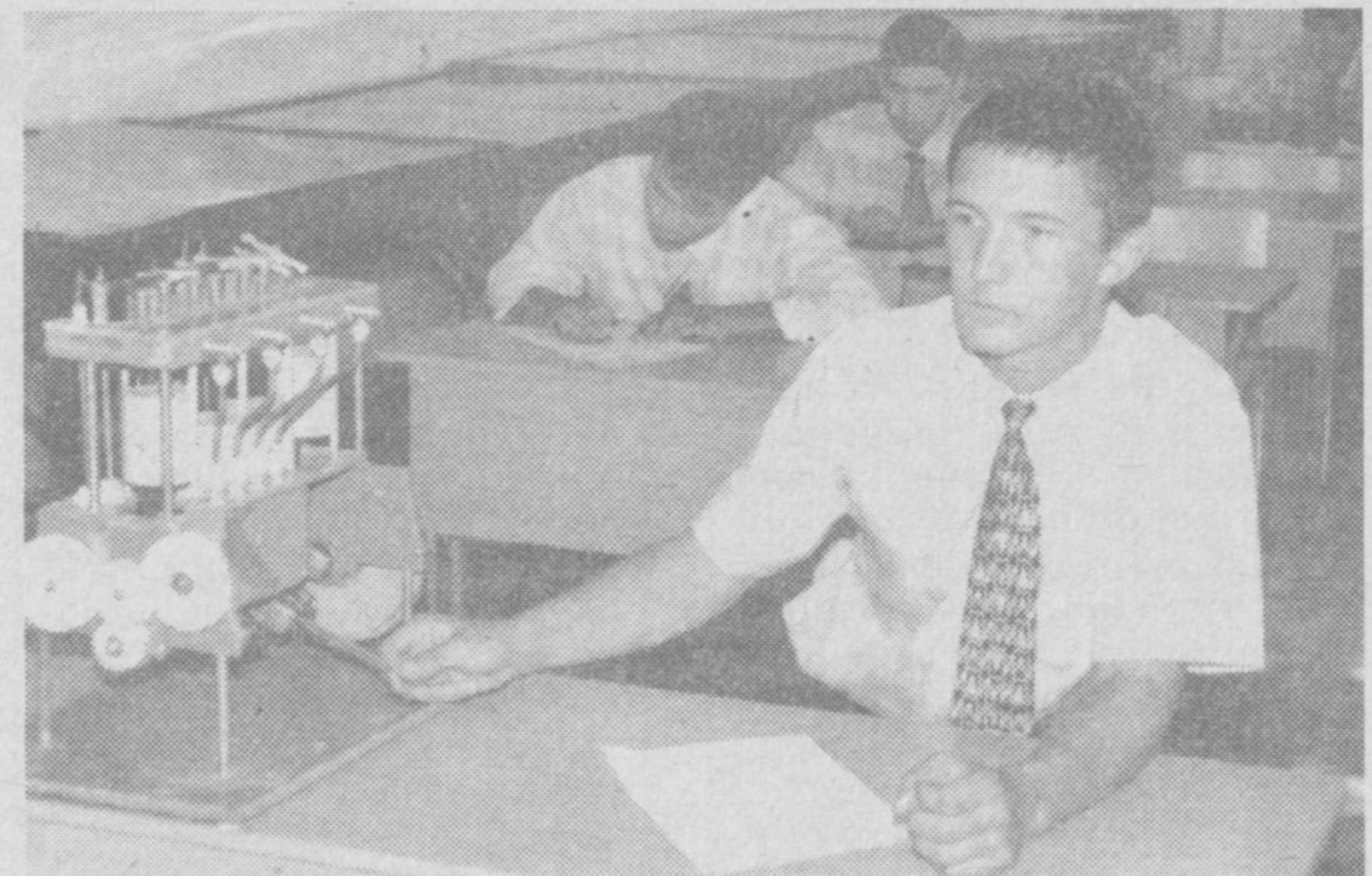
Оқ олтин ижтимоий-
иктисодий коллежида
ҳам битирув имтиҳон-
лари ҳаяжон ва қувонч-
лар билан ўтди.

Суратларда: имтиҳон
жараёнидан лавҳалар.

Б.РИЗОҚУЛОВ
олган суратлар



Имтиҳон – олган
билимлар сарҳисоб
қилинадиган синов
пайти. Унинг ўзига хос
қувончли ва ҳаяжонли
дамлари бўлади, ал-
батта. Устозлар олдида
ўз билимiga таяниб,
уларнинг берган барча
саволларига ҳам наза-
рий, ҳам амалий жавоб
бераётган ўқувчилар,
имтиҳондан муваффа-
қиятли ўтиб, келгуси
ҳаётларини ҳам ана шу



оширишлари жараёнида юқоридаги ма-
салалар эътибордан четда қолиб кетса?!
Менинчама, буларнинг ҳаммаси она тили-
миз – ўзбек тилига муносабатнинг яхши
эмаслигидан, бўлса керак.

Тўғри, улар ўзбек тилида гапиришади. Бирок бу кам!!! Улар ишлар жараёнларидаги куннинг долзарб муаммоларини халққа етказишида она тилимиздан санъаткорона фойдаланишлари керак. Бунинг учун эса журналист маълум вактлар давомида ўз соҳаси бўйича малака оширишларини жараёнларидаги юқоридаги ма-
салаларини доимо кузатиб бораман. Шу билан бирга уларни менинг фарзандларим ҳамда ўқувчи-ю талабаларим кўриб, эшишиб, ўқиб боришади. Демакки, журналистнинг савияси, ишга муносабати, бу-
гунги куннинг талабларига муносабати ва энг асосийси, она тилимизга муносабати масаласи ҳамма ота-она қатори менинг ҳам дикқат марказимда турибди.

Бу масалани кўтаришимда баъзи телекўрсатувлар савиясининг пастлиги, ай-

налистлар учун малака ошириш курсини ташкил қилиш мумкин-ку!

Ўланг, қаранг, вақт ўтаяпти. Демакки, тилимизда ҳам ўзгаришлар бўлиши ва тилшунослар томонидан янги-янги кашфиётлар қилинадиган табиий ҳол. Уларни фақат журналистларига орзиқиб кутиладиган кўрсатувларни тайёрлаш билан, дилни тортадиган ҳамда кўлма-кўл ўқиладиган мароқли мақолаларини ёзиш ва киши жон кулоги билан тинглайдиган радио ўшиттиришларини эфирга узатишлари орқали одамларга тушунтира олиб, ўрганишлари шартлигини эслатиб туришади.

Бу фикримни ўқиб, эҳтимол, эътироз билдирадиганлар ҳам бўлар. Бу табиий. Аммо малака ошириш жараёнида мустақилларимиз шарофати билан давлат тилимасига эришган она тилимизнинг бебаҳо малоҳати, тенгиз салоҳиятни яна бир бора мутахассислардан эшишиша, нур устига нур бўлмайдими?! Агар журналист давлат тилини мукаммал ўрганиши малака ошириш курсларида давом эттираси, унинг савияси янада ҳам бойибди. Энди бизга тилимизнинг бебаҳо малоҳати бойлигини кўз-кўз қилиб, ўқувчи ва тингловчиларини ўзига ром қила-диган истеъодли сўз санъаткорлари даражасидаги журналистлар керак. Ахир, она тилимизга дикқат-эътиборимизни оширасек, элимигана ҳам беминнат хизмат килган бўлмайди.

Толиб ЭНАЗАРОВ,
ЎзМУ доценти

ТИЛИМИЗДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

у журналистларни ҳам қизиқтиримайдими?

рига, рўй бераётган ўзгариш янгиликларга тўғри ёндаша олмайди. Мазкур масалага мана шу жиҳатдан қарасак, жуда ўринли хуласага келган бўламиз. Чунки малака ошириш масаласига фақат соҳа нуқтаси назаридан қараш бугунги кунда ўзини оқламайди. Шу томондан олий ва ўрта маҳсус таълим тизимида малака ошириш анча мукаммаллашган.

Бирок соҳалар-чи? Масалан, ҳар куни, ҳар соат бизни ўзига қаратадиган журналистларнинг малака ошириш жараёни қандай бормоқда? Бундай савонни кўйишга менинг ҳам маънавий ҳаққим бор, деб биламан, сабаби уларнинг кўрсатув-

ганди, сўзсиз, она тилидан ҳам малака ошириши лозим бўлади. Чунки тақрорлаш маъносиди, тилимизга эътибор бериб, уни маълум бир муддатда маҳсус ўрганиб, малакавий курс ишлари ёзиб, мутахассисларнинг янги-янги илмий далилларга бой фикрларини ёшишиша, ҳеч зарар кўришмайди, балки ўзлари ҳам, уларни тингловчилару газета ва журналхонлар ҳам фойда кўришади-ку! Малака ошириш жойини топиш ҳам муаммо эмас. Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети кошидаги Малака ошириш институтида (ёки бошқа олий ўкув юртларида) амалий ишлардаги жур-

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг тўлиқ амалиётга жорий этилишида халқ таълими тизими мухим босқич ҳисобланади. Зотан, баркамол авлод камолига илк пойдевор айни шу даврда кўйилади. Шу боис ҳам давлат бюджетидан таълимнинг мазкур бўғинига тобора кўпроқ миқдордаги маблаг ажратилаётirki, натижада моддий-техник базаси замон талаблари даражасида таъминланган илим ўчоқларида сони йилдан-йилга кўпайиб бораётir. Аммо соҳа кўламининг кенглиги айrim қамчиликлар боис юзага қалқиган муаммоларнинг вақтида ҳал этилмаганини унинг йиллар мобайнида тўпланиб қолишига ва охир-оқибат тизимдаги бугунги ислоҳотлар кўламининг ривожланиш суръатига тўсиқ қўяётганини сир эмас.

Республикамиз мустақилликка эришган илк йилларда соҳадаги бу каби оқсоқ жиҳатларни аниқлаш ва ўз вақтида ечим топиш мақсадида олиб борилган саъ-ҳаракатлар боис кўплаб хорижий давлат, халқаро агентлик ҳамда ташкилотлар билан ҳам ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди, натижада мавжуд муаммолар устида биргаликдаги изланишлар ўз самарасини бераётir. Бундай хорижий халқаро ташкилотлар сони йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Осиё тараққиёт банки, ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ, Британия кенгаси, Очиқ жамият институти — СОРОС, ЮСАИД, Жаҳон банки каби кўплаб халқаро донор ташкилотлари шулар жумласидан. Бугунги кунда мазкур ташкилотларнинг республикамиздаги мактабгача, умумий ўрта ҳамда мактабдан ташқари таълим муассасаларининг моддий-техник базасини ривожлантириш, ўқувчиларни замонавий янги авлод дарсликлари билан таъминлашдан тортиб, ўқитувчи-педагоглар малакасини ошириш, масофадан ўқитиш тизимини йўлга кўйиш борасидаги изланишлари мухим аҳамиятга молик.

Албатта, юртимиз таълим тизимини ривожлантиришга ўз кўмагини қўшишга шай халқаро донор ташкилотлари сонининг кўпайиши соҳанинг эртанги кун истиқболидан дарак. Бироқ ўз ўрнида савол туғилади: халқаро донор ташкилотлари фАОлиятининг кўламини кенгайтириш, аниқ мақсадларга йўналтириш, ишлаб чиқилган лойиҳаларни амалиётга тўлиқ жорий этиш мақсадидаги мавжуд тизим бугунги кун талабига жавоб берадими? Масаланинг тўғри ҳал этилишида яна қандай жиҳатларга эътибор бермоқ лозим?



Куни кечакчак пойтахтимизда «Dedematan» меҳмонхонасининг конференциялар залиди Республика Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим соҳасида фаолият юритаётган халқаро донор ташкилотларининг мувофиқлаштирувчи кенгашини тузиш мақсадида ўтказилган анжуманда юкоридаги саволларга жавоб изланганлиги эътиборли буди.

— Республикаизда таълим тизими ривожи йўлида фаолият юритаётган халқаро донор ташкилотлари сонининг ортиши, — дейди анжуманни очар экан, Республика халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Р.Ахлидинов, — улар томонидан жорий этилаётган турли лойиҳаларнинг мувофиқлаштириш заруратини келтириб чиқарди. Чунки мазкур мувофиқлаштирув, энг аввало, маълум лойиҳанинг тўлиқ самарадорлигини таъминласа, иккичи жиҳатдан, бир-бируни тақорловчи лойиҳаларнинг вужудга келиши олди олиниди. Тўғри, айrim пайтларда соҳадаги маълум бўш бўғин аниқланиб, иккичи ундан ортиқ ташкилотнинг ўз кучини бир хилда йўналтириши муваммолинг тўлиқ бартараф этилишига олиб келар, аммо бир масала устида ишлайтган айrim халқаро донор ташкилотларининг масала маҳиятига турлича ёндашви сабаб баъзи муаммоларни келтириб чиқароётган ҳолатлар ҳам йўқ эмас. Шу боис бу каби чалкашларнинг олдини олиш мақсадида таълим тизими бўйича фаолият юритаётган донор ташкилотлари

ишини Мувофиқлаштирувчи кенгаш тузиш мақсадга мувофиқ кўринмоқда. Зеро, у республика ҳукумати ва Халқ таълими вазирлиги билан халқаро донор ташкилотлари ўтасида келишилган ҳолда ишнинг ташкил этилишини таъминланшига хизмат қиласди.

Дарҳақиқат, анжуманда таъқидлан-

лоятлар таълим тизими, фарзандларни замон талаблари даражасида билим олишлари, яшаш тарзларини кўтаришга эътибор қаратади. Бу ишда башқа халқаро донор ташкилотлари кўмагини ҳам жалб этиш лозим. Бироқ мазкур юмушлар, энг аввало, айни донор ташкилотлари ўтасида, қолаверса, улар билан ҳукумат орасидаги муносабатнинг ўзидарни қўйиб келаётган эди. Ўйлайманки, бугунги анжуманнинг нуғузи, аҳамияти шу каби долзарб муаммоларнинг ечимига қартилган дастлабки қадам эканлиги би-

кредитлар ажратилди. Бундан ташқари, таълим муассасаларига техник ёрдам кўрсатиш лойиҳаси асосида 3 млн. долларлик сармоялар имтиёзли грант тарзида айни соҳага йўналтирилди. Қолаверса, ўкувчи учун энг зарур бўлган дарслик ва ўкув кўлланмалари яратиш, мониторинг тизимини йўлга кўйиш, уни тақомиллаштириш мақсадида саъ-ҳаракатларимиз ҳам маълум.

Албатта, республика фаолият юритаётган ҳар бир донор ташкилотнинг таълим тизими ривожига ҳисса қўшиш ниятида эканлиги шубҳасиз. Бу ҳар иккала томон манфаатига ҳам тўғри келади. Шу жиҳатдан қараганда, ҳукумат ва донор ташкилотлари ўтасидаги муносабатларнинг ривожланишида мувофиқлаштирувчи кенгаш тузишли айни муддаодир. Чунки янги минтақада дастлабки иш фаолиятини бошлайдиган ташкилотлари билан қизиқиши табиий. Бинобарин, ташкилотнинг кейинги фаолияти самарадорлиги айни омилга кўп жиҳатдан боғлик, десам янглишмайман. Шу ўринда бизнинг банк фаоли-

тиларни ўзимизда 1028 та замонавий компьютер технологиялари, унинг дастурий таъминоти ва ўкув кўлланмалари бегарас ёрдам сифатида тақдим этилди. Иккичи кўшма дастур эса USAID лойиҳаси доирасида бошлангич ва ўрта таълимга «PEAKS» бюджетидан 3,5 млн. АҚШ доллари ажратади. Ушбу лойиҳа мактабларда ўқитиш сифатини тақомиллаштириш, ўқитувчиларнинг малакасини ошириш, жамоатчилик ва ота-оналарни болаларга таълим бериш жараёнига жалб этиш, маъмурӣ ҳамда педагогик салоҳиятни кўтаришга, умуман, мактаб инфраструктуриларини яхшилашга хизмат қиласди. Ушбу лойиҳалар ҳозирда Коракалпогистон Республикаси, Хоразм, Фарғона, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳрида амалга оширилмоқда.

Тонни РИД, Ҳалқаро консультант, Осиё тараққиёт банкининг ўкув кўлланмалари яратиш лойиҳаси етакчиси:

— Бугун кўтарилган масала, яни донор ташкилотлари ишини мувофиқлаштирувчи кенгаш тузиш ташабbusi эртага ўз самарасини бериши тайин. Негаки, ўзаро келишувларсиз ҳеч бир соҳада ривожланиш бўлмайди. Ҳақиқатдан ҳам ҳар бир донор ташкилотининг ўз лойиҳасидан кўзлаган мақсад-муддаоси бўлади ва уни амалга оширишда ўзига хос ёндошади. Бундан ташқари, ҳукуматнинг ҳам лойиҳага нисбатан қараши ўзига хос бўлиши табиий. Бунинг учун эса ўртада ўзаро тушунмовчилик келтириб чиқармаслиги учун Мувофиқлаштирувчи кенгаш тузиш зарурати аллақачон вужудга келган эди.

Назаримда, Мувофиқлаштирувчи кенгашда энг аввало, ахборот алмашнивига кенг ўрин берилмоғи лозим. Бундан ташқари, энг мухим масала — тузилажак кенгаш аъзоларини сайлаш масаласидир. Чунки бизга маълумки, ҳар бир донор ташкилотининг ўз йўналиши, таълим ривожига қўшаётган ҳиссаси турлича. Шу боис Мувофиқлаштирувчи кенгаш йигилиши ҳар чорак якунда чакирилиб, шу фурсат оралиғида вужудга келган муаммолар ечими, келгуси иш режалари белгилаб олинса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Хулоса қилиб, айтганда давра сухбати қизғин баҳс-муносараларга бой бўлди. Эътиборлиси, бугунги кўтарилган масалаларнинг долзарб эканлиги, у давлат ва халқаро донор ташкилотлари ўтасида юзага келиши мумкин



бўлган айrim тушунмовчиликларнинг олдини олишга хизмат қиласди.

Баходир ЖОВЛИЕВ, «Ma'rifat» мухбири
Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган суратлар

лан ҳам мухимdir.

Албатта, биз доимо ўз ишларимизни мувофиқлаштириб бормоғимиз лозим. Зеро, тизимдаги мавжуд муаммоларни ҳал этишда ҳар бир ташкилотнинг қўшадиган ҳиссаси, билдирадиган муносабати катта аҳамият касб этади.

Мануэль ПЕРЛАС, Осиё тараққиёт банки вакили:

— Халқ таълими вазирлиги томонидан илгари сурилган масала бугуннинг долзарб вазифаси. Ўйлайманки, республика ҳукумати билан халқаро донор ташкилотлари вакилларининг бир стол атрофидаги ўз келгуси ишларини мувофиқлаштириб олиши учун йигилиши, қолаверса, Мувофиқлаштирувчи кенгаш тузилиб, у маълум бир муддат давомида юзага қалқиган муаммолар, айrim тушунмовчиликлар ва албатта, ўзаро келишувларни мустаҳкамлаш мақсадида учрашувлар ташкил этиб туриши ҳар томонлама фойдали бўлади. Бу эса таълим тизимидаги кечётган ислоҳотларни ҳам жадаллаштиради. Негаки, давра столи атрофидаги мунозаралар айни муаммолар ечимида қаратилгандир. Сизга маълумки, Осиё тараққиёт банки Ўзбекистонда 8 йилдан бўён фаолият кўрсатиб кельмоқда. Ўтган давр мобайнида республика таълим тизимини ривожлантириш йўлида банк томонидан 5 та йўналиш бўйича 500 млн. доллар миқдоридаги

яти билан қизиқан ташкилотларни дикқатига айтиб ўтиш лозимки, барча маълумотларни Интернет тармоғидаги вебсайтимиздан олишингиз мумкин.

Ҳар қандай чўккини забт этиш дастлабки қадамлар билан бошланади. Масалага шу жиҳатдан ёндошасак, бугун илк одимлар ортда қолди. Демак, мақсадга интилиш сари изланишларимизда қай маънодадир мувоффақиятга эришдик десак, муболага бўлмайди.

Илгиза ШАРИПОВА, ЮСАИД ташкилоти вакили:

— Ўзбекистон — АҚШ давлатлари ўтасидаги ҳар тоҷонлама ҳамкорлик алоқаларининг йилдан-йилга такомиллашиб бораётгани бугун ҳеч кимга сир эмас. АҚШ ҳукуматининг бошлангич ва ўрта таълим доирасидаги ишларни бошлагани ҳам ана шундай ҳамкорликнинг янги жиҳати дейиш мумкин. Мазкур лойиҳалар Американинг халқаро ривожланиш бўйича Агентлиги (USAID) томонидан амалга оширилган бўлиб, унга кўра, республикадаги умумий ўрта таълим мактаблари моддий-техника базасини



**Тошкент шаҳар ҳокимияти Ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси
2003-2004 ўкув йилида Тошкент шаҳрида жойлашган касб-хунар коллежларига
9-синфни битирғанлар учун**

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

№	Ўкув муассасаси номи	Ўкув муассасасининг манзили	Мутахассислик номи	9.	Саноат касб-хунар коллежи	Миробод тумани, Сарикўл кўчаси, 1-йй, тел: 93-01-14	Тикувчилик ишлаб чиқариш Умумқурилиш ишлари Бошлангич синфларда жисмоний тарбия ЭҲМ ва компьютер тармоқлари ни ўрнатиш ва ишлатиш Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш Бухгалтерия ҳисоби Йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг ҳуқуқий ва маъмурий фаолияти Ҳуқук ва хўжалик фаолияти
1.	Курилиш ва миллий ҳунар-мандчиллик касб-хунар коллежи	С. Раҳимов тумани Умид кўчаси, 4-йй, тел: 46-94-99	Умумқурилиш ишлари Дурадгорлик ва паркет ишлари Газ таъминоти тизими жиҳозларини ўрнатиш ва таъмирлаш Заргарлик буюмлари ва тақинчокларни таъмирлаш Бадиий ва миллий костюм Бадиий ўймакорлик Миллий архитектура-декоратив санъат ва нақшошлик Бухгалтерия ҳисоби Автотранспортни таъмирлаш ва ишлатиш	10.	Технология касб-хунар коллежи	М. Улуғбек тумани, Қорасув-1, 16-йй, тел: 65-98-48	Элеваторда ун тортиш, крупа ва омухта ем ишлаб чиқариш Виночилик технологияси Озиқ-овқат ишлаб чиқариш бўйича ускуналарни таъмирлаш ва ишлатиш Қандолат, нон, булка ва макарон маҳсулотларини ишлаб чиқариш Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини консервалаш технологияси Маркетинг Бухгалтерия ҳисоби Экология ва атроф-мухитни муҳофаза қилиш
2.	Компьютер технологиялари касб-хунар коллежи	Ҳамза тумани, Оқ дарё кўчаси, 122-йй, тел: 93-00-09	ЭҲМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Компьютер ваофис жиҳозларини таъмирлаш ва ишлатиш Компьютер графикиси Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш	11.	Политехника касб-хунар коллежи	Сергели тумани, Прикарпатская, 44-йй, тел: 58-46-35	Тикувчилик ишлаб чиқариш Бухгалтерия ҳисоби Дурадгорлик ва паркет ишлари ЭҲМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш Давлат автоинспекцияси ҳуқуқий ва маъмурий фаолияти
3.	Транспорт касб-хунар коллежи	Чилонзор тумани, 20-мавзе, 35а-йй, тел: 116-13-52	Метрополитенning электр ҳаракатланувчи составини ишлатиш ва таъмирлаш Метро бекати ва бекат ҳўжаликларига хизмат кўрсатиш ва фойдаланиш Пайвандлаш ЭҲМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Автомобил транспортини ишлатиш ва таъмирлаш Бухгалтерия ҳисоби Солиқقا тортиш	12.	Машинасозлик касб-хунар коллежи	М. Улуғбек тумани, Гёте кўчаси, 54-йй, тел: 68-06-54	Маркетинг Механика йигиш ишлари Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш Бухгалтерия ҳисоби Молия Металларга ишлов бериш
4.	Курилиш касб-хунар коллежи	Ҳамза тумани, Слоним кўчаси, 113-йй, тел: 94-08-94	Курилиш ва пардозлаш ишлари Газ таъминоти тизими жиҳозларини ўрнатиш ва таъмирлаш Бухгалтерия ҳисоби Тикувчилик ишлаб чиқариш Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш Компьютер ваофис жиҳозларини таъмирлаш ва ишлатиш Дурадгорлик ва паркет ишлари	13.	Юридик коллежи	А. Икромов тумани, 12-мавзе, 67а-йй, тел: 75-77-01	Ҳуқуқшунослик Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолияти Ҳўжалик ҳуқуқий фаолияти Архив иши ва иш юритиш Йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг ҳуқуқий ва маъмурий фаолияти
5.	Политехника касб-хунар коллежи	Миробод тумани, Мовароуннаҳр кўчаси, 26-йй, тел: 55-71-76	Тикувчилик ва трикотаж жиҳозларини таъмирлаш ва ишлатиш Тикувчилик ишлаб чиқариш Трикотаж тикиш ишлаб чиқариш Пойафзал ишлаб чиқариш Халқ истеъмол буюмларини моделлаштириш ва лойиҳалаштириш Молия Бухгалтерия ҳисоби Автотранспорт воситаларини ишлатиш ва таъмирлаш	14.	Темир йўл касб-хунар коллежи	Ҳамза тумани, Слоним кўчаси, 113-йй, тел: 94-42-43	Темир йўл транспортидан фойдаланиш Ёғочга ишлов бериш ва мебель ишлаб чиқариш Металларга ишлов бериш Саноат машина ва ускуналарни таъмирлаш ва фойдаланиш Бухгалтерия ҳисоби Пайвандлаш Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш ЭҲМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш
6.	Енгил саноат касб-хунар коллежи	Яккасарой тумани, Аския кўчаси, 27-йй, тел: 55-42-59	Тикувчилик ишлаб чиқариш Халқ истеъмоли буюмларини моделлаштириш ва лойиҳалаштириш Тикувчилик ва трикотаж корхоналари жиҳозларини таъмирлаш Бухгалтерия ҳисоби Молия	15.	Курилиш коммунал касб-хунар коллежи	А. Икромов тумани, Маннон Ўйғур кўчаси, тел: 47-75-65	Курилиш пардоз ишлари Сув таъминоти ва канализация тизимлари ўрнатиш ва таъмирлаш Газ таъминоти тизимининг жиҳозларини ўрнатиш ва таъмирлаш Турар жой ва жамоат биноларидан фойдаланиш ва уларни таъмирлаш Интерьерлар ва жиҳозлар архитектуруси Менежмент Молия Бухгалтерия ҳисоби Компьютер графикиси
7.	Радиотехника касб-хунар коллежи	Юнусобод тумани, Муродов кўчаси, 9-йй, тел: 23-11-71	Радиотехника ва телепаратураларни таъмирлаш ва ишлатиш Радиоэлектрон аппаратлар ва жиҳозлар монтажчиси Бухгалтерия ҳисоби Молия Компьютер ваофис жиҳозларини таъмирлаш ва ишлатиш Автотранспорт воситаларини ишлатиш ва таъмирлаш	16.	Саноат касб-хунар коллежи	М. Улуғбек тумани, Массив ТТЗ-1, 47-йй, тел: 64-19-49	Металларга ишлов бериш Пайвандлаш Тикувчилик ишлаб чиқариш Автотранспортни ишлатиш ва таъмирлаш Электрон ҳисоблаш машиналари ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Бухгалтерия ҳисоби
8.	Агротикорат касб-хунар коллежи	А. Икромов тумани, Ўрикзор даҳаси, тел: 110-40-97	Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сифатини назорат қилиш ва стандартлаштириш Ўсимликшунослик бўйича фермер ҳўжалигини ташкил қилиш ва юритиш Молия Бухгалтерия ҳисоби Ер тузиш К/х машиналари ва жиҳозларидан фойдаланиш ва таъмирлаш Ўсимликларни ҳимоя қилиш Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш ва саклаш Тикорат фаолияти Давлат кадастри бўйича ҳуқуқий ва маъмурий фаолияти				(Давоми 8-бетда)

(Давоми. Боши 7-бетда)					
17. Радио-техника ва автоматаика касб-хунар коллежи	Чилонзор тумани, Катта-қанси кўчаси, 52-йй, тел: 116-76-16	Радиотехника ва телеаппаратуарни таъмирилаш ва ишлатиш Бухгалтерия хисоби Электрон хисоблаш машиналари ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Учишни ердаги радиотехник таъмирилаш воситаларидан техник фойдаланиш Компьютер ва офис жиҳозлари ни таъмирилаш ва ишлатиш Электрон ускуналарни таъмирилаш Менежмент	21. Миллий ҳунар-мандчилик касб-хунар коллежи	A. Икромов тумани, Чилонзор 11, Максуд Шайхзода кўчаси, тел: 75-94-61	Заргарлик буюлари ва тақинчоқ ларни тайёрлаш Тикувчилик ишлаб чиқариш Бухгалтерия хисоби Бадий миллий костюм тикувчиси Бадий ўймакорлик Бадий миллий меъморчилик
18. Авиасозлик касб-хунар коллежи	Ҳамза тумани, Паркент кўчаси, 331-йй, тел: 96-58-20	Авиация техникасини йиғиш Авиация асбобларини ўрнатиш ва таъмирилаш Учиш аппаратлари ва авиадвигателларини таъмирилаш Металларга ишлов бериш ЭХМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Тикувчилик ишлаб чиқариш Бухгалтерия хисоби Менежмент	22. Маишӣ хизмат касб-хунар коллежи	Сергели тумани, Ким Пен Хва, тел: 90-19-71	Умумий овқатланиш Ёнилғи-мойлаш материаллари Тикувчилик ишлаб чиқариш Ташкилий ва молия хўжалик ишлари бўйича мутахассис
19. Туризм касб-хунар коллежи	Юнусобод тумани, А. Дониш, 28-йй, тел: 24-79-52	Туризм меҳмонхона хўжалиги. Ресторан иши Туризм Меҳмонхона хўжалиги Ресторан иши Умумий овқатланиш Бухгалтерия хисоби	23. Информатика касб-хунар коллежи	M. Улуғбек тумани, Тепамасжид кўчаси, 4-йй, тел: 162-56-27	ЭҲМ ва компьютер тармоқларини ўрнатиш ва ишлатиш Компьютер ва офис жиҳозларини таъмирилаш ва ишлатиш Компьютер графики Бухгалтерия хисоби Назорат ўлчаш асбоблари ва автоматика Саноат корхоналари, электр жиҳозлари ва ускуналари Советиш компрессорли машиналар ва ускуналар
20. Молия иқтисодиёт коллежи	Сергели тумани, Сергели-3, 49-йй, тел: 57-26-98	Молия Бухгалтерия хисоби Солик ва солиқча тортиш Банк иши Хуқуқий хўжалик фаолияти Халқаро бизнес	24. Педагогика касб-хунар коллежи	Чилонзор тумани, Муқимий кўчаси, 178-йй, тел: 78-55-64	Мактабгача таълим Мактабдан ва синфдан ташқари тарбиявий ишлар Бошлангич синflарда таълим-тарбия
			25. Мехр-шафқат коллежи	Яккасарой тумани, Воҳидов кўчаси, 116-йй, тел: 54-05-89	Хамшира иши Мактабгача тарбия Маркетинг

Хўжатлар кўйидаги тартибда қабул қилинади:

- Таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисидаги аризалар қабул комиссияси томонидан жорий йилнинг 20 июнидан 1 августига қадар қабул қилинади.
- Қабул қилинучилар ижтимоий келиб чиқиши ва мавқеи, жинси, тили, миллий мансублиги, эътиқоди, динга муносабати ва турар жойидан қатъи назар тенг хуқуқидир.
- Консультатив марказига кўйидаги хўжатлар тақдим этилади:
 - таълим муассасаси директори номига ёзилган ариза;
 - маълумоти тўғрисидаги хўжатларнинг асл нусхаси (маданият ва санъат йўналишлари бўйича ўқишига кирувчилар бошлангич санъат ва мусиқа маълумоти тўғрисидаги хўжатнинг асл нусхасини ҳам топширадилар);

— 086 У-шаклидаги тиббий маълумотнома;
 — доимий яшаш жойидан берилган маълумотнома;
 — 3x4 см ли 4 дона фотосурат;
 — 9-синфни битиргандиги ҳақидаги шаҳодатноманинг асл нусхаси;
 — 9-синфни жорий йилда битирмаганлар учун 10-11 синflарда таҳсил олмаганликлари тўғрисида ўзлари ўқиган мактабдан ва маҳалла кўмитасидан маълумотнома.
 Хўжатлар ўқишига кирувчи томонидан Консультатив марказига шахсан тақдим этилади.
 Ўқишига кирувчи томонидан паспорт (туғилгандиги тўғрисидаги гувоҳнома) шахсан кўрсатилади.

**Тошкент шаҳар ўрта маҳсус, касб-хунар таълими бошқармаси Тошкент шаҳрида жойлашган академик лицейларга
2003-2004 ўкув йилида 9-синфни битиргандлар учун йўналишлар бўйича**

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

№	АКАДЕМИК ЛИЦЕЙЛАР	Телефони	Йўналиш номи	Манзили			
1	Ўзбекистон Миллий Университети қошидаги С.Х.Сирохиддинов номидаги Чилонзор академик лицейи	78-86-46 78-78-76	Аниқ фанлар Табиий фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар	Чилонзор 9 мавзе, 33-йй	11 Тошкент Давлат Шарқшунослик институти қошидаги С.Рахимов академик лицейи	48-02-71 148-09-33	Аниқ фанлар Хорижий тиллар
2	Тошкент Тўқимачилик ва Енгил Санаот институти қошидаги Яккасарой академик лицейи	53-64-19	Аниқ фанлар Табиий фанлар	Шоҳжаҳон кўчаси, 5-4 уй	12 Тошкент Давлат Юридик институти қошидаги Юнусобод академик лицей	35-67-41 35-43-39	Ижтимоий-гуманитар
3	Тошкент Давлат шарқшунослик институти қошидаги Юнусобод академик лицейи	24-15-51	Хорижий тиллар	Юнус-обод тумани, 7-мавзе	13 Жаҳон Иқтисодиёти ва Дипломатияси Университети қошидаги Шайхонтохур академик лицейи	144-36-64 144-84-18	Аниқ фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар Хорижий тиллар
4	Ўзбекистон Давлат Жаҳон Тиллари Университети қошидаги А.Икромов академик лицейи	76-86-78 76-86-37	Хорижий тиллар	А.Икромов тумани, 11-мавзе М.Шайхзода кўчаси, 61-уй	14 Тошкент Давлат Техника Университети қошидаги Чилонзор академик лицейи	170-35-01 170-31-98	Аниқ фанлар
5	Тошкент Ирригация қишлоқ хўжалиги механизацияси инженерлари институти қошидаги Юнусобод академик лицейи	114-66-25 35-79-40	Аниқ фанлар Табиий фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар	Юнусобод Мавлонов, 6-уй	15 Тошкент Ахборот Технологиялари университети қошидаги Мирзо Улуғбек академик лицейи	60-39-69	Аниқ фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар
6	Тошкент Давлат Педагогика Университети қошидаги академик лицей	55-61-97	Аниқ фанлар Табиий фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар	Яккасарой тумани, Юсуф Хос-хожиб кўчаси, 103-уй	16 I-Тошкент Тиббиёт Институти қошидаги академик лицей	169-39-90	Табиий фанлар
7	Тошкент Давлат Иқтисодиёт университети қошидаги Чилонзор академик лицейи	45-22-64 45-67-45 45-44-59	Аниқ фанлар Табиий фанлар	Олмазор 183-уй	17 Тошкент Ислом Университети қошидаги академик лицей	144-83-07	Ижтимоий-гуманитар фанлар Аниқ фанлар
8	Тошкент Педиатрия Тиббиёт институти қошидаги Юнусобод академик лицейи	162-00-73 63-95-71	Табиий фанлар	Ж.Обидова кўчаси, 223-уй	18 Ўзбекистон Миллий Университети қошидаги С.Рахимов академик лицейи	46-07-84 46-23-17	Аниқ фанлар Табиий фанлар Ижтимоий-гуманитар фанлар
9	Тошкент Темир йўл Муҳандислари институти қошидаги Миробод академик лицейи	199-04-80 199-07-64	Аниқ фанлар иҷтимоий-гуманитар фанлар	Миробод тумани, Одилхўжаева 1-уй	19 Тошкент Молия институти қошидаги Юнусобод академик лицейи	162-44-26	Аниқ фанлар
10	Тошкент Автомобиль йўллар институти қошидаги А.Икромов академик лицейи	170-17-98 170-67-20	Аниқ фанлар, Ижтимоий-гуманитар фанлар	Алгоритм массиви 30-массиви	20 Ўзбекистон Давлат Консерваторияси қошидаги академик лицей	144-82-23	Мусиқа
					21 Глизэр номидаги Республика маҳсус мусиқа академик лицейи	46-03-24	Мусиқа
					22 Успенский номидаги Республика маҳсус мусиқа академик лицейи	133-15-87	Мусиқа

Хўжатлар кўйидаги тартибда қабул қилинади:

- Таълим муассасаларига ўкувчилардан қабул қилиш тўғрисидаги аризалар маслаҳат гурухи томонидан жорий йилнинг 20 июнидан 31 июлига қадар қабул қилинади.
- Қабул қилинучилар ижтимоий келиб чиқиши ва мавқеи, жинси, тили, миллий мансублиги, эътиқодидан қатъи назар тенг хуқуқидир.
- Маслаҳат гурухига кўйидаги хўжатлар ўқишига кирувчи томонидан шахсан тақдим этилади:
 - таълим муассасаси директори номига ариза;
 - ўкувчининг туғилгандиги ҳақидаги гувоҳномасидан кўчирма (гувоҳноманинг асли маслаҳат гурухи вакилига хўжат топшираётган ўкувчи томонидан шахсан кўрсатилади.);

— 086/ У шаклидаги тиббий маълумотнома;
 — доимий яшаш жойидан берилган маълумотнома;
 — 3x4 ёки 4x6 ҳажмидаги 6 дона фотосурат;
 — 9-синфни битиргандиги ҳақидаги шаҳодатноманинг асл нусхаси;
 — касб-хунарга йўналтириш ва педагогик-психологик ташхис Марказининг тавсияномаси;

9-синфни жорий йилда битирмаган ўкувчилар учун кўшимча 10-11 синflарда таҳсил олмаганлиги тўғрисида ўзлари ўқиган мактаб ва маҳалла кўмитаси томонидан берилган маълумотномалар тақдим этилади.

ТАЪЛИМ МАЗМУНИ ВА СИФАТ УЙФУНГИ

Таълим соҳасидаги туб ўзгаришлар ватанимизнинг буюк келажаги учун мустаҳкам пойдевор бўла олади. «Таълим тўғрисида»ги қонун ва «Кадрлар тайёrlаш миллий дастури»нинг қабул килиниши таъlimning дунё стандартларига жавоб берга оладиган тизимида ўтганлигидан далолат беради. Мамлакатимизда барпо этилаётган касб-хунар коллажлари ҳам ўз мазмумни ва тузишли жиҳатидан эски тирадаги ўрта маҳсус ўкув юртларидан кескин фарқ қилиб, ўкув юрти педагогик жамоасига бир қанча масъулиятли вазифаларни юкламоқда. Бу илгариги билим юрти, техникум ёки хунар мактаби эмас. Касб-хунар коллажлари бугунги куннинг қиёфасини белгиловчи, янги аср келажагини яратувчи ўзига хос таълим маскани бўлиб шаклланмоқда.

Биз 2001 йилдан бошлаб касб-хунар коллажи гурухларига ўкувчилар қабул қила бошладик. Улар бугунга келиб 891 нафар ўкувчи бўлиб, «Бошлангич синфларда таълим-тарбия ишлари ташкилотчиси ва меҳнат ўқитувчиси», «Бошлангич синфларда таълим-тарбия ишлари ташкилотчиси ва расм ўқитувчиси», «Синфдан ва мактабдан ташқари тарбиявий ишлар ташкилотчиси - тўғрак раҳбари» мутахассисликлари бўйича таҳсил олишмоқда.

Коллежимизда 130 нафар ўқитувчи меҳ-

лат Алматова, 2002 йилда ўтказилган Республика «Йил ўқитувчisi» кўрик-тандлови голибаси Ирода Хамирова ... Бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

Шу ютуқларимиз учун бўлса керак, республикамиз мактабларида айнан бизнинг битирувчи мутахассисликмизга бўлган эҳтиёж нисбатан юқори кўрсаткичга эга. Ютуқларга эришиш омили сифатида ўкув даргоҳимиздаги ўкув-тарбия жараёнининг тўғри ўйлга кўйилганлиги, маънавий - маърифий ишларнинг узлуксиз олиб борилиши, педагогик амалиётнинг мутахассис сифатида шакллантириш-

нинг етакчи оқитаси

еканлиги инобатга олиниб, етарли савияда ташкил этилганлигини ва албатта, ўкув даргоҳининг ўзида йиллар давомида шаклланган анъаналарнинг сақланиб бораётганлигини кўрсатиш мумкин.

Ўкувчилар асосан бўш вақтларини мавжуд 25 та тўғракларда қизиқарли машгулотларда ўтказишмоқда. Буларнинг ҳаммаси, албатта, тасдиқланган маҳсус жадвал асосида олиб борилади. Умумий талабалар сони бугунга келиб 1850 нафарга етди. Уларнинг 70 фоиздан ортикориги турли фан ва спорт тўғракларига жалб қилинган. Тўгарак қатнашчилари «Сиз қонунни биласизми?», «Сиз тарихни биласизми?», «Ўзбекистон кўшик байрами», «Ёш китобхонлар» мавзусидаги кўрик-тандловларда, волейбол, футбол, кураш бўйича ўтказилган спорт мусобақаларида муутам қатнашиб, фахрли ўринларни эгалламоқда.

Ўкувчилар ихтиёрида 100 ўринли 50 000 дан ошик китобга эга бўлган кутибхона мавжуд. У доимо энг сўнгги адабиётлар, ўкув дарсларидан билан янгиланиб борилади. Уларнинг тафаккури ва имлий салоҳиятини ошириша мунтазам ҳисса кўшиб келади.

Ўкув ютида 500 ўринли «Талабалар уйи» ишлаб турибди. Унда талабалар учун барча шароитлар яратилган. Маънавият хонаси, кечки кутибхона, ота-оналар хонаси, тадбирлар зали яхши жиҳозланган.

Касб-хунар коллежи - мутлақо янги турдаги ўкув даргоҳи. У нафакат моддий жиҳатдан, шу билан бирга, мазмун жиҳатдан ҳам тамомила янгича ўкув даргоҳи бўлиб қолмоғи зарур. Шу боис бу тизим учун янги ўкув режалари ишлаб чиқдик. Янги дастурлар яратдик. Кўлланма ва дарсларидан устида иш олиб бормоқдамиз. Ўқитувчиларимиздан Б.Сулаймонова, Ё.Расулов, С.Тожиева Э.Мейлиев, Ҳ.Хошимова, А.Махсумова, Н.Насридинова, Ҳ.Бобохонова, М.Турсунхўжаева, О.Нурматова, Р.Файзулаева, Д.Файзиева, Ф.Жўраева, М.Сатбаевалар ўкув ишлари бўйича директор мувонии Г.Мақсадова раҳбарлигига Республика педагогика касб-хунар коллежлари учун ўкув режалари ва дастурлар ишлаб чиқишида қатнашиши. Ўкув ишлаб чиқишида директор мувонии Б.Каримова педагогик-психологик амалиёт учун дастурлар яратди. Бугунги кунда бу дастурлар ва ўкув режаларидан нафақат ўзимиз, балки Республика Ўрта маҳсус, касб-хунар таълим тизимида барча педагогика ўкув юртлари фойдаланиб келмоқда.

Талабалар билимга чанқоқ, интилувчан, қизиқувчан ёшлардир. Улар уч йил давомида зарурий билим ва малакаларни назарий жиҳатдан бемалол эгаллай олишади, албатта. Лекин келажақда бевосита таълим соҳасидаги ишлайдиган мутахассислар учун билимлар ва малакаларни амалий кўллай олиш, болалар билан ишлаш кўнинмасини шакллантириш учун амалиёт таълим жараёнининг энг қайноқ нуқтасидан бирига айланмоғи лозим. Коллежимиз жойлашган худудда мактаблар сони

кўп бўлганлиги боис биз педагогик амалиёт учун таълим-тарбия жараёни юқори савияда ташкил этилган мактабларни танлаб, улар билан шартномалар туздик. Унга кўра талабаларимиз ўкув режасидаги «Педагогик-психологик кузатишлар», «Тажриба дарслари» амалиётларини шу мактабларда ўтаб, мактаб ҳаёти ва болалар муҳити билан узлуксиз танишиб борадилар. Амалиёт йилнинг маълум вақтида эмас, балки йил давомида ҳафтанинг алоҳида бир куни ажратилиб, маҳсус жадвал асосида узвийлик, кетма-кетлик ва давомий-

лик тарзида олиб борилади. Бу талабаларнинг мактаб билан яқиндан танишиб боришига, ўкувчи-ёшлар билан ишлашга ўзларини руҳан тайёрлаб боришига имконият тудиради.

«Таълим тўғрисида»ги қонун ва «Кадрлар тайёrlаш миллий дастури» таъlimning барча бўғинларида бўлгани каби ўрта маҳсус, касб-хунар таълим тизимида ҳам бир қанча янгиликлар олиб келид. Дастурнинг сифат босқичи жараёни кетаётган бугунги кунда замонавий ўкув хоналарида дарс берувчи устозларнинг билими, тажрибаси, малакасига нисбатан ҳам бир қанча талаблар кўйиш жоиз бўлади. Мамлакатимизда замонавий касб-хунар коллажлари сони тобора ортиб бормоқда, ўкув юртлари энг самарали иш услугига эга бўлган замонавий ўкув лабораториялари билан жиҳозланмоқда, компютер синфлари МОДЕМ ва ИНТЕРНЕТ тармокларига уланиб, талабаларимиз жаҳондаги нуфузли давлатлар ёшлари каби жаҳон андозаларига мос билимларни эгаллап имконини кўлга киритиши. Хукумат таълимни давлат даражасида биринчи ўринга кўйган мамлакатда бу табии ҳол, албатта. Лекин, ўрта маҳсус касб-хунар таълим тизимида фаолият кўрсатадиган педагоглар жамоаси ана шу туб ислоҳотларни амалга ошираётган давлат талаби даражасида билим бера оладими? Уларнинг кўнинка ва малакалари ана шу талаблар даражасидами деган савол барчани ўйлантиради.

Ўқитувчилар ихтиёрида 100 ўринли 50 000 дан ошик китобга эга бўлган кутибхона мавжуд. У доимо энг сўнгги адабиётлар, ўкув дарсларидан билан янгиланиб борилади. Уларнинг тафаккури ва имлий салоҳиятини ошириша мунтазам ҳисса кўшиб келади.

Ўкув ютида 500 ўринли «Талабалар уйи» ишлаб турибди. Унда талабалар учун барча шароитлар яратилган. Маънавият хонаси, кечки кутибхона, ота-оналар хонаси, тадбирлар зали яхши жиҳозланган.

Касб-хунар коллежи - мутлақо янги турдаги ўкув даргоҳи. У нафакат моддий жиҳатдан, шу билан бирга, мазмун жиҳатдан ҳам тамомила янгича ўкув даргоҳи бўлиб қолмоғи зарур. Шу боис бу тизим учун янги ўкув режалари ишлаб чиқдик. Янги дастурлар яратдик. Кўлланма ва дарсларидан устида иш олиб бормоқдамиз. Ўқитувчиларимиздан Б.Сулаймонова, Ё.Расулов, С.Тожиева Э.Мейлиев, Ҳ.Хошимова, А.Махсумова, Н.Насридинова, Ҳ.Бобохонова, М.Турсунхўжаева, О.Нурматова, Р.Файзулаева, Д.Файзиева, Ф.Жўраева, М.Сатбаевалар ўкув ишлари бўйича директор мувонии Г.Мақсадова раҳбарлигига Республика педагогика касб-хунар коллежлари учун ўкув режалари ва дастурлар ишлаб чиқишида қатнашиши. Ўкув ишлаб чиқишида директор мувонии Б.Каримова педагогик-психологик амалиёт учун дастурлар яратди. Бугунги кунда бу дастурлар ва ўкув режаларидан нафақат ўзимиз, балки Республика Ўрта маҳсус, касб-хунар таълим тизимида барча педагогика ўкув юртлари фойдаланиб келмоқда.

Биз ўқитувчилар мааласини ошириш, уларни замонавий педагогик технологиялар ва ўқитиш услублари билан куроллантириш мақсадида ўкув юртимизнинг ўзида бир неча хил ўкув машгулотларини ташкил этдик.

Буларнинг биринчи «Ўзбекчавтоматика» акционерлик жамияти билан шартнома тузиб, бюджетдан ташқари тоғилган маблаглар эва-



хунар таълим тизимида таҳсил олаётган ёш авлоднинг ақлли, зуқко, билимдон ва юксак салоҳиятли бўлиб шаклланиши ўқитувчилар салоҳияти билан чамбарачаси боғлиқидар.

Зоро, бугунги билимга чанқоқ, интилувчан ёшларимизга билимни ўша билимга мукаммал эга бўлган инсонларигина бера олиши мумкин. Ўз малакасини тинимизиз ошириб бормайдиган, янги педагогик технологиялардан хабардор бўлмаган ўқитувчини эса ўрта маҳсус, касб-хунар таълим тизимида талаблари даражасида таълим беради деб айти олмаймиз.

Мунаввар ИСМОИЛОВА,
1-Тошкент педагогика коллежи
директори, педагогика фанлари
номзоди



нат қилмоқда, улар фан докторлари, фан номзодлари ва олий тоифали ўқитувчиларидир, Улардан 35 нафари «Халқ таълими аълоҳиси» 2 нафари «Касб-хунар таълими аълоҳиси» увонига эга. Ўтган ўкув йилида ўкув юртимизни 1047 нафар мутахассис битирди.

Уларнинг маълум қисми турли олий ўкув юртларида ўқишини давом эттироқмокда.

Олий ўкув юртларида Президент Фармони билан ташкил этилган уч йилик маҳсус сиртқи бўлимларда эса билим юртимизни турли йилларда тутатган битирувчиларимиз ўз билимларини оширишмоқда. Бугун Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика универсitetinинг маҳсус сиртқи бўлимидаги талабаларнинг асосий қисмини бизнинг битирувчиларимиз ташкил этди.

Мазкур ўкув йилида билим даргоҳимизни 681 нафар ўкувчи битириши кўзда тутилмоқда. Ички бўйрук асосида тузилган «Тақсимот комиссияси» бугунга қадар битиривчиларнинг сиртқи турли олий ўкув юртларидаги мактаблар ва туман ҳалқ таълими бўлимлари билан алоқа ўрнатиб, уларни мактабларда иш билан таъминланishi ҳақида келишиб олдилар. Лекин шуни ҳам эслатиб ўтиш керакки, ўкувчилар кўлларига дипломларини олгач, албатта, олий ўкув юртларининг ўзлари хоҳлаган кундузги ёки сиртқи бўлимiga хужжат топширадилар. Кўп ҳолларда иш фаолиятини олий ўкув юртларининг сиртқи бўлимida билимларини ошириш билан биргаликда олиб боришига ҳаракат киладилар.

Битиривчиларимиз ҳақида аксарият ҳолларда илик сўзлар эшитамиш, уларнинг ютуқлари, муваффақиятарига гувоҳ бўлганини ошириш билан таъминланганлиги, кўрик-тандловлардаги голиб бўлганлигига ҳақида уларнинг издошларига фарх билан сўзлаб бўрамиз. Ўзбекистон Қаҳрамони Мавлуда Исматова, «Шуҳрат» медали соҳибаси Адо-

шириш ва кадрларни қайта тайёрлаш институти билан тузилган шартнома асосида эса ўкув юртимизни таълим жараёнини ташкил этилган мактабларни тутадилар. Унга кўра талабаларимиз ўкув режасидаги «Педагогик-психологик кузатишлар», «Тажриба дарслари» амалиётларини шу мактабларда ўтаб, мактаб ҳаёти ва болалар муҳити билан узлуксиз танишиб борадилар. Амалиёт йилнинг маълум вақтида эмас, балки йил давомида ҳафтанинг алоҳида бир куни ажратилиб, маҳсус жадвал асосида узвийлик, кетма-кетлик ва давомий-

ўтириш ва кадрларни қайта тайёрлаш институти билан тузилган шартнома асосида эса ўкув юртимизни таълим жараёнини ташкил этилган мактабларни тутадилар. Унга кўра талабаларимиз ўкув режасидаги «Педагогик-психологик кузатишлар», «Тажриба дарслари» амалиётларини шу мактабларда ўтаб, мактаб ҳаёти ва болалар муҳити билан узлуксиз танишиб борадилар. Амалиёт йилнинг маълум вақтида эмас, балки йил давомида ҳафтанинг алоҳида бир куни ажратилиб, маҳсус жадвал асосида узвийлик, кетма-кетлик ва давомий-

ўтириш ва кадрларни қайта тайёрлаш институти билан тузилган шартнома асосида эса ўкув юртимизни таълим жараёнини ташкил этилган мактабларни тутадилар. Унга кўра талабаларимиз ўкув режасидаги «Педагогик-психологик кузатишлар», «Тажриба дарслари» амалиётларини шу мактабларда ўтаб, мактаб ҳаёти ва болалар муҳити билан узлуксиз танишиб борадилар. Амалиёт йилнинг маълум вақтида эмас, балки йил давомида ҳафтанинг алоҳида бир куни ажратилиб, маҳсус жадвал асосида узвийлик, кетма-кетлик ва давомий-

Янги аср — билим, тафаккур аспи, ақл-заковат қадрланаңынан, қадр топиши заруратта алғанда шарт бүлгелі асп. Бирок, таасууфки, ҳамиша ҳам билим-заковат ўз қадрни топавермайды. Шу боисдан Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида талабаларнинг пухта билим олишга интилишлари алохидә рағбатлантирилаётгани бежиз эмес. Бу интилишни ҳар йили ЎзДЖТУда ўтказилаётган республика олий ўқув юртлари талабаларининг чет тиллари бўйича олимпиадаси мисолида ҳам яққол кўриши мумкин.

Олимпиада — ҳар қандай талаба учун катта бир синов, билимлар синови. Бу маъсулиятли синовда уйзининг нималарга қодир эканини синааб кўради, янги мэрраларни эгаллаш учун нималар қилиши зарурлигини аниқлаб, белгилаб олади.

Ишлади. Олимпиада ўтказилган күнлари эса, ётоқхоналар ва ўқув биноларида навбатчилик ташкил қилинди.

Олимпиадага келган олий таълим муассасаларининг жамоа раҳбарлари билан университет ректори F.Шоумаров учрашиб, уларнинг фикр-мулоҳазалари билан танишиди.

Олимпиаданинг адолатли ўтишини таъминлаш мақсадида чет эл ваколатхоналарининг мутахассисларидан фанлар бўйича ҳакамлар ҳайъати тузили. Адолат ва мандат комиссиялари ишлади. Тадбир маросимлари оммавий ахборот во-ситаларида ёритиб борилди. Кундаклик "Олимпиада ойнаси" чиқиб турди, мъянавий-маърифий ишлар амалга оширилди...

Республика олимпиадасининг иккинчи босқичида қатнашиш учун 20 олий ўқув юртидан 40 талаба, 31 нафар му-

ди. Испан тили бўйича дастлабки голиблар ҳам аниқланди: фахрли биринчи ўринни Тошкент давлат шарқшунослик институтининг талабаси Дилшод Саиджонов (81,5 балл), иккинчи ўринни университетимиз талабаси Наргиза Азизова (78,72 балл) ҳамда учинчи ўринни Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети талабаси Алексей Исанов (77,5 балл) эгалладилар.

Икки кун давом эттан олимпиадада инглиз тили бўйича биринчи фахрли ўринни Юлия Василева (ЎзДЖТУ, 83,5 балл), иккинчи ўринни Олга Пустовалова (СамДЧТИ, 80,5 балл) ва учинчи ўринни Искандар Соттибоев (АндДПИ, 74 балл); немис тилидан биринчи фахрли ўринни Юлия Кривенкова (СамДЧТИ, 82,2 балл), иккинчи ўринни Ирина Дудар (ЎзМУ, 81,8 балл) ва учинчи ўринни Светлана Кагирова (ФарДУ,

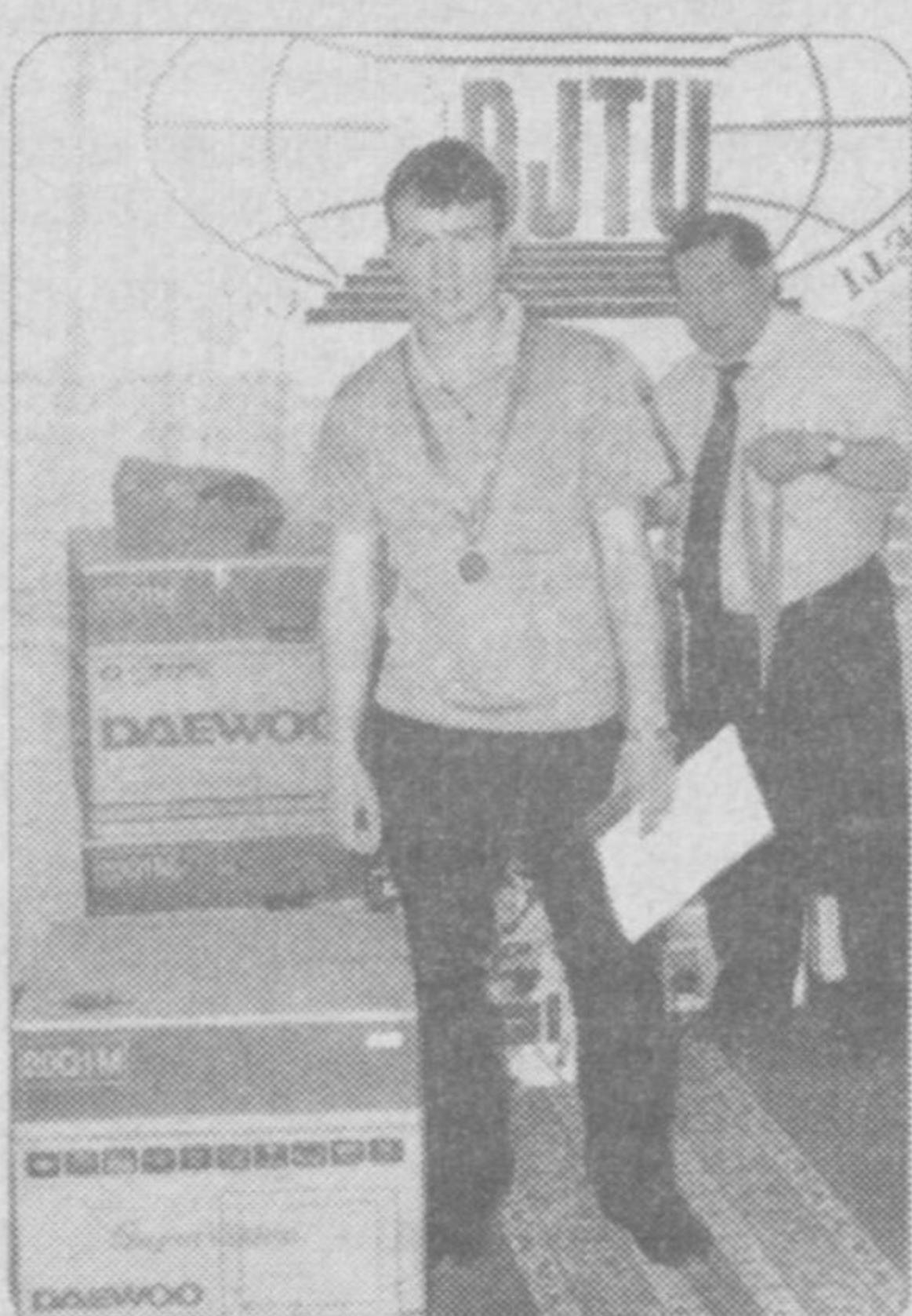
зат-эҳтиром кўрсатилди. Фолиблар Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг дипломлари ва нишонлар билан тақдирландилар. ЎзДЖТУ ректорати томонидан эса олимпиада голиблари қиммат баҳо совирнлар билан мукофотланмоқдалар. Масалан, бу йилги олимпиаданинг тўрт тил (инглиз, немис, француз, испан тиллари) бўйича мусобақа голибларига тўртта ранги телевизор, тўртта видеомагнитафон ва тўртта аудиомагнитафон совфа қилинди.

Француз тили бўйича биринчи ўрин голиби ЎзДЖТУ тала-



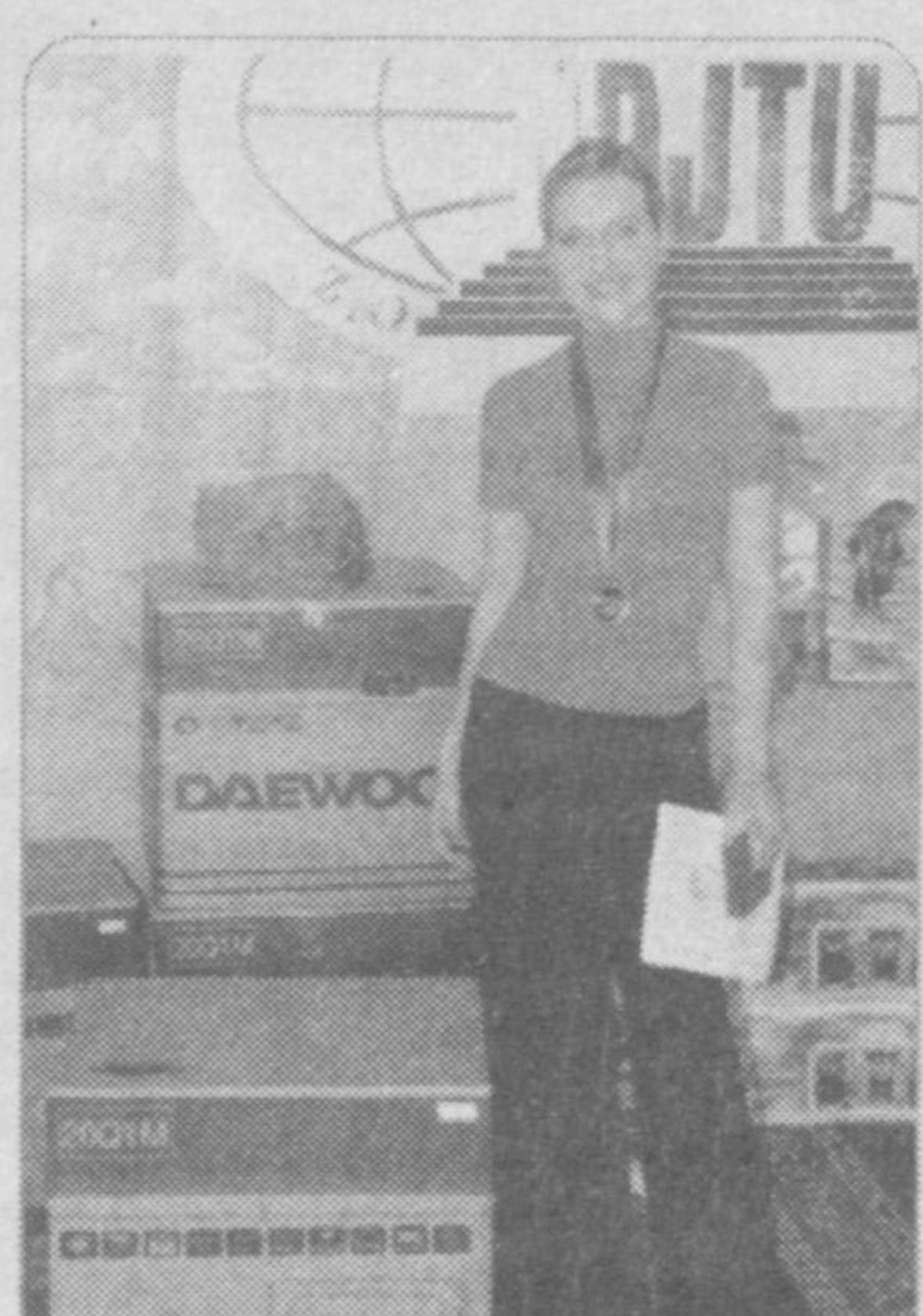
Олимпиаданинг очилиш маросимидан лавҳа.

ОЛИМПИАДА — БИЛИМ ВА ТАФАККУР МЕЗОНИ



Француз тили бўйича I ўрин сохиби ЎзДЖТУ талабаси Барҳаёт Мирпўлатов.

таксисис ўқитувчи келди. Шуни ҳам айтиш лозимки, бу йил олимпиадачилар сафи кенгайиб, яна уч олий ўқув юрти — Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, Тошкент давлат юридик институти, Тошкент давлат шарқшунослик ин-



Инглиз тили бўйича I ўрин сохиби ЎзДЖТУ талабаси Юлия Василева.

78,2 балл) ҳамда француз тилидан биринчи ўринни Барҳаёт Мирпўлатов (ЎзДЖТУ, 83 балл), иккинчи ўринни Илкинур Бараташвили (СамДЧТИ, 78 балл) ва Гўзал Абдураҳмонова (ЎзМУ, 73 балл) кўлга киритдилар.

Олимпиадада иштирок эттан олий ўқув юртлари орасида команда кўрсаткичлари бўйича биринчи ўринни ЎзДЖТУ, иккинчи ўринни СамДЧТИ, учинчи ўринни ЎзМУ талабалари эгалладилар.

— Билим, ақл-заковатни қадрлашни ўрганишимиз керак, — деб кўп тақрорлайди универ-



ститути талабалари келиб қўшилди.

Олимпиада низомига кирилтган янгиликка биноан олий таълим муассасаларининг ҳар бири тегиши тиллар бўйича фақат биттадан иштирокчи юбордилар. "Бу ўзгариш талабанинг жавоб берни учун кўпроқ вақт ажратиб, унинг билимини чуқурроқ ўрганишга имкон берди", — дейди умумий ҳакамлар ҳайъати раиси Аббос Ирискулов. Яна бир янгилик шуки, республика тарихида биринчи марта испан тили олимпиада мусобақаларига катта из-

баси Барҳаёт Мирпўлатовга ҳомийлар томонидан Франция бўйлаб саёҳат йўлланмаси топширилди. Француз тилидан бошқа голиблар ҳам Францияда маҳсус семинарда қатнашадилар.

Иштирокчи талабалар ва уларнинг ўстозларини тақдирлаш борасида айтиш керакки, ўтган йилдан бошлаб, олимпиаданинг якуний ийғилишида кўрикнинг энг ёш қатнашчиси, энг ёши улуғ қатнашчиси, энг жозибали хотин-қиз қатнашчиси, шу ойда туғилган талабалар маҳсус соввалар билан сийланмоқда. Бу йилги танловда, масалан, "Мисс олимпиада" соврининг инглиз тили кўригига иккинчи ўринни олган Самарқанд давлат чет тиллар педагогика институти талабаси Олга Пустовалова муносиб тақдирлаш бўйича кўрилган чора-тадбирлар. Буларнинг ҳаммаси республикада чет тилларига бўлган қизиқишни янага оширади, кейинги олимпиадалар муваффақиятiga мустаҳкам замин бўлиб хизмат қиласи", — деган сўзлари бўлиб ўтган кўрикка муносиб баҳодир.

Хорижий тиллар бўйича бу йилги олимпиада ҳақидаги фикрларимизни якунлар эканмиз, уни таомиллаштириш юзасидан умумий ҳакамлар ҳайъатининг раиси Аббос Ирискулов билдириган бъязи мулоҳазаларни келтириб ўтишни лозим топди. У кишининг фикрича:

"...биринчидан, олимпиадага мўлжалланган вазифалардан бирни бўлган синхрон таржимани чиқариб ташлаб, унинг ўрнига илм-фанга оид матн ёки бадиий асарлардан парчаларнинг ёзма таржимаси киритилса;

ииккичидан, олимпиадага аввал қатнашган талабанинг кейингиларига келиши ман этилса мақсадга мувофиқ бўлар эди".

Агар фанлар олимпиадаларидан кузатилган мақсад — талабалар билимини чуқурлаштириш, билимдонлар сафина кенгайтириш бўлса, унда тақлифимизни ўринли, деб ҳисоблаймиз. Шу тақдирда бошқаларнинг ҳам бундай йирик тадбирда ўз билимларини синашига имконият яратган бўлардик".

Махмуд САДДИЙ



Немис тили бўйича I ўрин сохиби Самарқанд давлат чет тиллар педагогика институти талабаси Юлия Кривенкова.

Ўтган йили Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси ташабуси билан Асака шаҳрида мархум милиция подполковниги Баҳодир Ҳошимов номидаги ўкув маркази қошида кўшимча тарбияга муҳтож болалар учун ҳарбий-спорт соғломлаштириш оромгоҳи ташкил этилган эди. Ташабусни вилоят касаба уюшмалари кенгаши, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши, «Софлом авлод учун» республика жамғармаси вилоят бўлими фаол қўллаб-қувватладилар. Ўтган йили оромгоҳда уч босқичда 125 нафар бола ҳордик чиқарди.

Куни кечга Асака шаҳридаги мазкур оромгоҳ-

ҲАРБИЙ-СПОРТ, СОҒЛОМЛАШТИРИШ ОРОМГОҲИДА

да янги мавсумнинг очилишига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди. Биринчи босқичда ҳордик чиқарадиган 75 нафар бола 3 гурӯхга бўлинган ҳолда бир хил либосларда шахдам қадамлар билан майдонга кириб келдилар. Уларни вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, милиция полковниги М.Шамсиддинов, «Софлом авлод учун» республика жамғармаси С.Иномова, Асака шаҳар про-курори Б.Деҳқонов қизғин муборакбод этиди.

Болалар оромгоҳ конун-қоидаларини бузмасликка ва Ватанга садоқатли фарзанд бўлишга қасамёд қилдилар. Оромгоҳга ташриф буорган турли ташкилотлар вакиллари ва ота-оналар болалар тайёрлаган концерт дастурини томоша қилдилар.

О.СИДДИКОВ

ЎСЛОЗДА ТАЪЗИМ

Мен ёш қаламкаш сифатида эндиғина журналистик фаолиятимни бошлаган пайтларим эди. Риштон туманидаги «Риштон ҳақиқати» газетаси таҳририятига мусахҳиҳ бўлиб ишга келдим. Шу соҳада ишлагандар яхши билишадики, бу вазифа жўнгина тувлса-да, лекин унинг масъулияти газета чоп этилишида катта аҳамиятга эга. Мен мусахҳиҳларни гуруч тозалаётган кишиларга ухшатман. Тўғрисиям шундай. Терилган матнларни хатолардан тозалаб, керак бўлса, гализ жумлаларни ўнглаб, навбатчи га етказишидек масъулият ана шу ходим зиммасида туради. Уша пайтларда бугунгидек замонавий техника бўлмаган. Газетанинг топчилини бўзсан ярим тунга бориб қолар эди. Ана шундай аҳволда ишлаш бъязида қийиндек тувлар, шу пайтларда бор-э, деб ишни ташлаб кетмоқчи ҳам бўлардим. Лекин менинг журналистика га бўлган қизиқишим барча қийинчилклардан устун келарди. Энг асосийи эса, жамоа-

нинг аҳиллиги, илк устозларим Неъматжон Шерматов (Оллоҳ раҳматига олган бўлсин), фахрийлар сафига ўтганига ҳам бир неча йил булишига қарамай ҳамон журналистик фаолиятини давом эттириб келаётган қалами ўтқир устозим Мирзакарб ака Мирзаҳмедовлар менга далда бўлишган. Мирзакарб аканинг бир яхши хислати менга ёқарди. Узи қишлоқ ҳужалиги бўлимни бошқарса-да, бошқа соҳадан ёзган материаллари ҳам ўқиши, жонли чиқарди. Ҳозирда ҳам устоз матбуотда ана шундай публицистик мақолалари билан қатнашиб келмоқда. У киши менга доимо «Олинган маълумотлар бўйича шу куннинг ўзида мақола тайёрлаш керак, эртани кунга қолган ишнинг чаласи кўп бўлади», деб сабоқ берар эди.

Кейинчалик, бўлимга ўтиб ишлаганимда ҳам, вилоят газеталарида мухбирлик қилганимда ҳам, қолаверса, ҳозир ҳам устознинг ўйтлари менга аскотади.

Акромжон ТУРСУНАЛИЕВ,
журналист

Ангрен шаҳридаги 23-ўрта мактаб томонидан 1995 йилда Дадабоев Мақсудали Муратович номига берилган АОН № 033586 ракамли шаҳодатнома йўқолганилиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта мактуб таълим вазирлиги жамоаси Ахборотлар таҳлили ва назорат бўлими бўш мутахассиси Ҳусан Дўстовга опаси

Мехри ЖУМАНОВАнинг вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

А.Авлоний номидаги Халиқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш мақасини ошириш Марказий инститuti ректорати ва жамоат ташкилотлари институтнинг собиқ илмий-методик ишлар бўйича проректори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатсан ўқитувчи

Оқилхон ШАРИПОВнинг вафот этганлиги муносабати билан мархумнинг оила аъзолари ва яқинларига таъзия изҳор қиласди.

Ўзбекистон Республикаси Халиқ таълими вазирлиги тизимидағи «Bioekosan» Республика ёшларининг ўқув-услубий мажмуаси раҳбарияти ва жамоаси мажмуманинг ойли тоифали услубчиси, тиббиёт фанлари доктори, профессор Дарвишали ТЕШАБОЕВнинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқинларига таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат авиа-ция институти раҳбарияти ва касаба уюшмаси жамоаси институт "Учиш аппаралари деталларини ишлаб чиқариш" кафедраси доценти Э.Умаровга аласи

АЗИЗ ақанинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат Авиация институти раҳбарияти ва касаба уюшмаси "Амалий механика" кафедраси доценти С.Ҳасановга падари бузруквири

МАҶРИФ отанинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Xullas, "falon" o'qituvchi qo'ygan baho to'g'ri bo'lib chiqqdi. Otaxon rosa xijolat bo'ldi. Sinov bahona uch yildan buyon gaplashmay yurgan qo'shnisi bilan yarashib oldi. Bundan o'qituvchi mamnun bo'ldi, albatta. Biz ham quvondik...

Ma'rifa

Xabar

Бундан бир неча йил муқаддам Президентимиз Ислом Каримов ташабуси билан ташкил этилган Республика банк-молия академияси, мана 7 йилдирки, юртимизда шу соҳага етук кадрларни етишириб бермокда. Академия маълака ошириш ва қайта тайёрлаш борасида ҳам кўпгина ижобий натижаларга эришмоқда.

Яқинда мазкур ўкув даргоҳида жаҳон иқтисодиёти билан миллий иқтисодиётимизнинг боғликлиги, молия-иқтисод соҳасида олий малакали кадрларни тайёрлаш лойиҳасини ишлаб чиқишига бағишиланган йиғилиш бўлиб ўтди. Тадбирга Республика вазирларни идоралари, йирик корхона ва банк ходимларидан иборат ва-

ИҚТИСОДИЁТНИ ЮКСАЛТИРИШГА БАҒИШЛАНДИ

киллар жалб қилинди.

— Мақсадимиз — ягона. У ҳам бўлса малакали кадрлар тайёрлаш. Энди академиямизнинг ўзини кўрсатиш вақти келди, деб ўйлайман. Буни муассасанинг бир неча йиллик ижобий тажрибаларига, эришилган ютуқларига таяниб айтаяман. Дарсларнинг 36 нафар фан докторлари, 75 нафар фан номзодлари ҳамда 50 дан ортиқ олий малакали мутахассислар томонидан олиб борилиши ҳам академиянинг илмий салоҳияти юксаклигидан далолат беради, — деди йиғинда сўзга чиқкан академия ректори Р.Қосимов.

Шунингдек, йиғилиш иштирокчилари институт томонидан тайёрланган анкета-сўровномаларга жавоб бердилар ҳамда ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилдилар.

Бехруза КАРИМБЕКОВА

“Фалон” муаллим менинг фарзандимга ҳамиша паст баҳо кўйиб келади. Ўртамида келишмовчилик борлиги туфайли боламиз азият чекади, ўша ўқитувчини ишдан бўшатасиз...”

Бизга бу гапларни айтган ота-хонга вазиятни ётиғи билан тушунтириш билан ташкидир. Бошқа ўқитувчилардан иборат маҳсус комиссия тузиб, ўқувчининг билимни ва иқтидорини синовдан ўтказдик. Энг муҳими, ота-хоннинг ўзи ҳам синов пайтида қатнашди. Ҳуллас, “Фалон” ўқитувчи кўйиган баҳо тўғри бўлиб чиқди. Ота-хон роса хижолат бўлди. Синов баҳона уч йилдан буён гаплашмай юрган қўшниши билан ярашиб олди. Бундан ўқитувчи мамнун бўлди, албатта. Биз ҳам қувондик...

**Хотам КОДИРОВ,
Пастдарғом туман ХТБ мудири,
Файрат БОБОКУЛОВ,
“Пастдарғом ҳақиқати”
газетаси мұхаррир йиғинбосари**

Бугун таваллуд топган кунингиз. Қалбимдаги согинчлар, армонларни қоғозга туширишига ошиқаяпман. Сиз билан бирга бўлган дамларимда тонгларимиз оппоқ, бокира эди. Афсуски, сиздан фақатгина ширин ва қайтарилмас хотираларгина қолди...

Ҳаёт шундай маскан эканки, баҳт ва баҳтсизлик ҳамиша изма-из юаркан. Асли инсон ўз қисматининг эгаси. У қандай шароитда яшамасин, шу торгина оламда юз берәётган воҳеалар, яхши-ёмон сўзлар, армонлару дардлар ҳаётининг ҳам қувончили, ҳам қувончсиз ташвишлари биргина қисмат эгасиники бўлиб қоларкан.

Онахонгинам, ҳаётининг дарду аламларига шунчалар кўнишиб қолганимдигиз, ҳаётингиз-

нинг сержило саҳифаси энди очилай деганда, жонингиз чок-чокидан сўклиди.

Онахон, биттагина, ширингина жонингизнинг сизу биздан бўлак најоткори ҳам йўқ эди-ку

СОҒИЧ

аслида! Сизсиз бу ўтаётган умримиз кўз ёшлилардан бунёд бўлган уммонга ўхшиди.

Инсон ҳаётидага орзулари армонга дўниб кетмаслиги учун ҳаракат қиласди. Нега бизнинг армонларимиз камайиш ўрнига юрагимизнинг тубтубига жойлашиб олмоқда? Онахон! Биламан, ҳаммасини биламан, биз

Xotira

қанча азоб чексак, сизнинг руддингиз шунчалик кўп қийналади.

Энг, энг баҳтили онаси хаёт қизлар тимсолида ўзимни кўргим келади. Афсуски, бу фақатгина хаёлимда бир лаҳзагина кечадиган кўнгил таскини. Мен ҳам баҳтили бўлармишман? Айтишади-ку, баҳтнинг бир чеккаси кемтик бўлади деб. Назаримда менинг баҳтимнинг тўрттала чеккаси ҳам кемтик бўлса керак. Йиғлайману кўзларим ёшлиланмаяпти, юрагимнинг бир чеккасида одамлар кўзидан йироқ бир оролча бор. Мен кўз ёшлиларимни ўша ерга тўкиб, бошимни ўша сувга чаяяпман.

Илоё, жойларингиз мангу жаннат бўлсин! Онахоним, мангу армоним...

Умиди ЖАЛИЛОВА

ЭЛЧИННИГ ИБРАТИ

Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқуладда ва Мухтор элчиси жаноб Жон Хёрбст ҳар гал бирор-бир тадбирда нутқ сўзлар экан, сўзини тўрт-бешта ўзбекча гапдан иборат кириш сўзи билан бошлади. Элчининг тайёр қозодаги матнни тутилиб-тутилиб ўқиши менга жуда-жуда ёқади. АҚШдек қудратли давлатнинг расмий Тель-Авив ва Москвада ишлаган юқори мартабали дипломатининг ҳақиқий дипломатигига, инсон қалбига қандай йўл топиш мумкинлигини жуда яхши хис этишига қойил қоламан. Унинг ўзбекона лутфини тинглаганимда, унга бўлган самимий ҳурматим яна бир хисса ошади.

Тил — миллатнинг кўзгуси. Кўзгуни асраб-авайламоқ эса номуси, ори бутун миллат фарзандларининг бурчи. XX асрнинг сўнгги ўн йиллиги ва XXI асрда «Ўзбекистон» ва «ўзбек» сўзлари дунё узра баралла янграй бошлади. Бу барчамиз учун энг улуф ва энг тотли ИСТИҚЛОЛ неъмати экани ҳеч кимга сир эмас.

1989 йилнинг октябринда ўзбек тилига давлат тили мақоми берилди. Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан сўнг эса, кўпчилик назаридан тил муаммоси, уни ўрганиш, тарғиб килиш ва қонуниятларига амал килиш масалалари ўз-ўзидан ҳал бўлгандек тасавур үйғотди. Гўё бундан бўёғи барча муаммолар ўз-ўзидан ҳал бўладигандек. «Холва деган билан оғиз чучимаслиги» ҳақидаги ҳалқона нақлни шу ўринда яна бир бор эслаш ўринли. Албатта, кўпчилик қатори зиёлilarни ҳам боғзор иқтисоди шароити тил масаласидан кўра, ўзга муаммаларни ҳал этишга унданаган бўлса, ажаб эмас. Мамлакатга четдан кириб келган ва баязи ички омиллар таъсирида шаклланган оқибатида тилимиз мақомеига соя колаётган муаммаларни факат 21 октябрь (давлат тили мақоми берилган кун) теварагида айтадиган бўлиб қолдик. Унда ҳам юзага келган эҳтиёж нуқтаи назаридан эмас, мажбурият юзасидан.

Ўтган йилларда баязи куюнчак замондошларимизнинг ўткирчиқишлиарини инобатга олмандан, матбуотимиз давлат тили масаласида сукут сақлади. Менинчам, давлат тили қонунда белгиланганидек меъёрда амал килишини ёклаб айтадиган асосли гарни ҳар қандай маданиятли киши тўғри қабул қиласди. Қолаверса, минтақадаги бирор-бир давлатда миллатларро ва динларро муносабатлар ўзбекистондагичалик ижобий ечилмаган. Бу борадаги фикримизга шубҳа билан қарасангиз, Юрий Подпоренконинг «Русский журнал» манбаси асосида CentrAsia Banner Net сайтида 2003 йил 4 апрелда босилган «Обыватели или демиурги. Русские в Узбекистане: вчера, сегодня, завтра» сарлавҳали маколасига назар солишингиз мумкин.

ЗАИФ НУҚТАЛАРИМИЗ

ёхуд қонун ва реклама-нинг тили хусусида

Ўзбек тили аҳамиятининг давлат миёсига талаб даражасида эмаслигига бир қанча омилларни сабаб сифатида кўрсатиш мумкин. **Аввало**, ҳокимият тизимида хизмат килаётган бир қатор ҳамюрларимизнинг ўзга тиль таъсирида ўсиб-улғайгани ёхуд таълим олгани уларнинг ўзбек тилига бўлган муносабатини иккичи даражага тушириб қўйганидан кўз юмиб бўлмайди. Табиийки, «барча ма-

кўзланган мудда йўқолмайдими?

Россия Федерациясининг «Реклама тўғрисида»ги Қонуни 5-модда 2-қисмida: «**Реклама на территории Российской Федерации распространяется на русском языке и по усмотрению рекламодателей дополнительно на государственных языках республик и родных языках народов Российской Федерации...**» деган қатъий жумлани кўрамиз. Демак, Россияда реклама аввало рус тилида, ундан кейин эса **қўшимча** равишда Россия Федерацияси республикаларининг давлат тилида ва шу заминда яшайдиган ҳалқларнинг она тилида, қисқаси исталган тилда берилади.

Иккинчидан, давлат миёсига қабул қилинаётган қарор ва қонунларнинг аввал чет тилида тайёрлангач, моҳирлик билан давлат тилига ўғирилиши тажрибаси тилимизни «иши» тildan гүё «оксияк» (**амалда эса унда-бунда эсланадиган, камроқ қўлланадиган маъносида**) тилга айлантириб қўймоқда. Ажабланарни томони шундаки, бу ҳолни кейнинг пайтда кўпчилик жуда табиии қабул қилишга намойши ўлароқ, рус тилида бе-

лари (етикетка)да ҳам ҳеч иккимасдан ўзбек тилини иккичи, учинчи даражаларга тушибириб қўйиш, баъзан ҳатто, бемалол «унутиб» қўйиш ҳоллари учраб туриби. Сифатидан кўра арzon нархи билан тилга тушган «DENTA-MED» тиш ювиш пастаси кутисида маҳсулот ва уни ишлаб чиқарган корхона ҳақида ги маълумотлар «RUS» белгиси остида рисоладагидек русча, «KZ» белгиси остида рисоладагидек қозоқча бериладио «UZ» белгиси остига «DENTA-MED» TISH PASTASI» деган жумладан бошқа сўз рисоладагидек ўзбекча ёзилмайди-да.

«ГОСТ 7983-99 Срок годности 18 месяцев Дата изготовления указана на тубе. Хранить при температуре не ниже 0° С и не выше +25° С.Д.П «PALLADA VOSTOK» («ПАЛЛАДА ВОСТОК») Узбекистан, г.Алмалык, ул Примкулова, 6 тел.: (9987161) 3-46-08» деб кўя қолинади. Шуми, ўзбек тили — давлат тилига хурмат, эҳтиром? Маҳсулот эгалари ўз хатти-ҳаракатларини «Бу паста четга экспорт қилинади, шунинг учун ҳам маълумотларни ўзбек тилида жойлаштирилди», деб оқлашга уринишиша ҳам ажаб эмас. Бироқ шу замин-

ТИЛ ҚАНДАЙ ЮКСАЛАДИ?

Учинчидан, қабул қилинган қонунларнинг айримларида учрайдиган мавҳум ўринлар маълум маънода ўзбек тилининг сўзайишига, мавқеини бой бернишига сабаб бўлмоқда. Фикримизни далиллашга эса мисоллар кўн.

Асосий марказий газеталарнинг шу йилги айрим сонларida маҳаллий корхона ва ташкилотларнинг реклама ва эълонлар матни рус тилида чоп этилган. Шундай, ўзбек газеталарида русча эълонлар бериш одатий ҳолга айланди. Ўзбекистон телевидениесининг барча каналларида турли маҳсулот ва хизматларнинг reklами рус тилида қайта-қайта бемалол намойиш этилиши ҳеч кимни ажаблантирмай қўйди. Дарҳақиқат, ўзбек тилидаги OАвда миллий тил чекланяётганини кузатишими мумкин. Айни бир шароитда кўча-қўйда, жамоат транспорти ва автобекатлардаги турли хил эълонларнинг аксарияти хорижий тилларда эканидан таажжубланса ҳам бўлади.

Бироқ бу газеталар ва телерадио каналлари мавжуд қонуларни мутлақо бузатгани ёки айланниб ўтаётгани ҳам йўк, аслида амалдаги қонун номукаммал. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг «Реклама тўғрисида»ги Қонуни 5-моддасида шундай ёзилган: «**Ўзбекистон Республикаси ҳудудида реклама Ўзбекистон Республикасининг давлат тилида ёки reklama beruvchinining xohishi kura bosqacha tilla**рда тарқатилади». Савол туғилади, берувчининг хошишига кўра бошқа тилларда тарқатилади. Савол туғилади, берувчининг хошишига кўра reklama istalgan tilla tarkatilalar эканини дўйим қизиқтириши, ташвишга солиши керак, назаримда.

Миллий маҳсулот сифатида ётироф этилаётган айрим ички маҳсулотларда, уларнинг ёрлиқ-

Muamto

таб' дастури даражасида биладиган киши топилмаганидан афсусланасан.

Ўзбекистон Радиоэшиттириш ва овоз ёзиш уйига ташриф буюрганда, кираверишдаги «Телефон рақамлари» тахтасидаги ёзувларни ўқиб, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллӣ авиакомпанияси йўловчи барча эканини тушунасан. «Хаво совутиш ва мутадиллар цехи», «Манавият бош мухарририяти», «Маъориф ва тарбия бош мухарририяти», «Хорижий мамлакатларга эштиришлар бошқармаси» каби жумлаларни ҳар ҳолда олий маълумотли журналистлар ёзганини ишонмасанг-да, ҳамкасларинг шу лавҳани ўқиб кўрмаганидан, ўқиса-да, тузатишга журъат этмаганидан дилинг оғриди. Арзимас, майдагапга ўхшаб кўрингани билан ҳамкасларимизнинг ҳар куни ўзлари фойдаланиб, орқасидан ризқ терадиган тилимизга лоқайдилигини кўрсатадиган бу каби мисолларга дуч келганинга, беътийёр ўзингни нокулий сезасан.

ҚАТЪИЙЛИК...
ТИЛИМИЗНИ
УЛУГЛАЙДИ

Ўтган йили сентябрь ойининг сўнгидаги Тошкентда бўлиб ўтган Европа Хавфисизлик ва Ҳамкорлик ташкилоти ҳамда Сорос жамғармаси ҳамкорлигидаги оммавий ахборот воситалари масалаларига бағишиланган «OAB эркинлиги ва коррупция» мавзусидаги тўртинчи Марказий Осиё конференциясининг очилиши олдидан мамлакатимиз ташкиси сиёsat маҳкамаси раҳбари ўринбосари (ҳозирда Ташкиишилар вазири) Содик Сафоев бир неча дақиқа ўзбек тилида ўхшатиб гапириди. Гарчи табиии ҳол бўлса-да, ҳалқаро анжуманларнинг ажнабий тилларда очилишига ўрганиб қолган аксариёт иштирокчилар бу гал Тошкент конференциясининг ўзбек тилидаги нутқ билан очилишидан ажабландилар. Биз учун оддий туюлгани билан кириш сўзининг ўзбек тилида бўлиши ватанпарварликдан нишона эканини тўғри тушунишга ўрганишимиз, бундай ҳаракатлардан ибрат олишимиз керак, назаримда. Демоқчимизки, ўзбек заминида ўтадиган, тилимизнинг ҳалқаро нуфузини кўтарадиган имкониятлардан бундан кейин ҳам юқори даражада фойдалансак яхши бўларди.

Қисқаси тилимизга ўзимиз кўяётган сунъий «миллий» чекловларни олиб ташлаш вақти аллақачон етган. Ўзбекистон Республикасининг «Реклама тўғрисида»ги Қонунининг тегиши маддасига ўзгаришилар киритиш лозим. Реклама OABга яхигина даромад келтиради, бироқ ҳар қандай реклама — нафакат ўзбек тили, балки, бошқа тилларда чоп этилаётган нашрларда ҳам, аввало, ўзбек тилида берилиши керак. Кўпмиллонли истеъмолчилар манфатлари инобатга олиниб исталган маҳсулотнинг маълумотномаси, ёрлиқларига ўзбек тилида изоҳ ва тушунишилар беътийёр ўзбек тилини мукаммал бўлмаса-да, мак-

«PALLADA VOSTOK»НИНГ «COBACI»

Хукуматимиз қарорига кўра, кирил алифбосидан лотин ёзувига асосланган янги ўзбек алифбосига босқичма-босқич ўтиш муносабати билан матбуотда, айрим ташкилот ва мусасалар, дўкон ва дорихоналарнинг пештоқларидағи лавҳалар янги алифбода ёзилмоқда. Ҳатто айрим ташкилотларнинг расмий хатларни юритишида фойдаланидиган иш хужжатларидан ҳайратингиз ортади. Қисқа вактдан иборат ўзқатувни кисқа кенгликда тарқатиб, кўшимча вақтда хориж телеканалларини олиб ўзқатиш билан шуғуллаётган телестанциялар қанча? Бодроқдек кўпайиб кетган, исстаган тилда истаган фильмларни намойиш этиб чарчамайдиган кабелли телевидениелар, бошловчиларининг аксарияти эга-кесимидан дарак бўлмаган, мужмал, бироқ пардоэли сўзлашри билан киши энсасини қотиришдан бошқага ярамайдиган радиостанциялар фаолиятига хали «теша тегмаган»... Телерадиостанция, газета-журналларнинг кўпайгани яхши, уларнинг қайси бири яшаб қолади, қайси бири фаолиятини давом этиради — бу ҳам муҳокама мавзуси эмас. Бироқ уларда ишлайдиган ходимларнинг савияси, тили билан боғлиқ жиҳатлари бизни доимо қизиқтириши, ташвишга солиши керак, назаримда.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авикомпанияси йўловчи ва юк чиптасидаги «тайёрафоҳ», «колса», «утиш», «Битимг», «ҳаки туланмаса», «чекланганилиги», «жўмладан», «кушимча», «таш-қил», «такозо», «тз», («тез» демоқчи — Н.А.), «магнитлакнган», «чеклангнган», «рўҳсат», «кўроллар» каби бузуб ёзилган сўз ва жумлаларни кўриб ҳафсаланг пир бўлади. Шундай бой ва бообўр компанияда ўзбек тилини мукаммал бўлмаса-да, мак-

Н.АСЛОН,
журналист

